

KOPSO LĪ

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

2013. gada augusts nr. 8 (1035)

www.lns.lv

Iznāk no 1954. gada

ŠAJĀ NUMURĀ

TUVOJAS IZŠKIROŠAIS BRĪDIS – LNS KONGRESĀ 17. AUGUSTĀ nākamajiem četriem gadiem jāapstiprina darbības programma, jāievēl Dome un LNS prezidents. Par to domājot, gatavoti materiāli vairākām lappusēm (2. – 3., 5)

PĀRDOMAS PAR MŪSU GUVUMU, realizējot projektu „Klusuma pasaule” parādās arvien biežāk – beidzas daudzas aktivitātes, jāpakopo rezultāti. Turklāt ne tikai šajā vislielākajā projektā LNS vēsturē, bet arī citos, kas veiksmīgi nonāk finišā (4. – 5.)

KATRĀ VEIKUMĀ IR LNS BIEDRU KLĀTESAMĪBA – kā aktivitāšu vadītājiem, kā apmeklētājiem, kā brīvprātīgiem palīgiem. It īpaši jāmin tie, kas ir mūsu Goda biedri. Jūsu uzmanībai – vairāki apraksti par viņiem (6. – 7.)

CEĻI UN LIKTENĪ, kas aizved mūsējos no Latvijas; ceļi, kas ved citus uz Latviju un ceļi pa Latviju. Stāsti par vietām un ļaudīm šajos ceļos (8. – 13.)

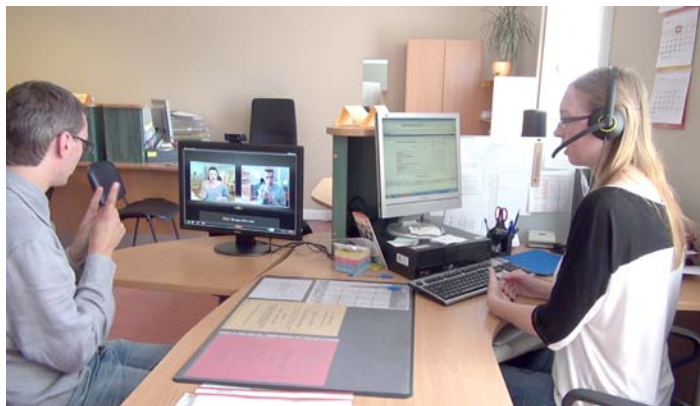
MĒS – PASAULĒ sevi prezentējam arvien biežāk. Šoreiz par mūsējiem skaistumkonkursā Čehijā, par celtņiekēm Londonā, par pieredzēto Zviedrijā un kārtējo Māra iegūto olimpisko medaļu Bulgārijā (1., 14. – 15.)

Un vēl daudz kas cits! Palieciet kopā ar „Kopsolī”!

Galvenā redaktore:
ILZE KOPMANE
Datormakets:
JURIS GRUNDULIS
Iespiests: SIA "ELPA - 2"
Nākamais numurs
6. septembrī

NVA BŪTISKI PAPLAŠINA SURDOTULKUJUMA NODROŠINĀJUMA IESPĒJAS

IVETA KANCĒNA ZIGMĀRS UNGURS

Lai cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem būtu ērtāk un vieglāk pieejami Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) piedāvātie pakalpojumi, NVA sadarbībā ar Latvijas Nedzirdīgo savienību (LNS) būtiski paplašinājusi surdotulkotāju pakalpojumiem.

JAUNS PAKALPOJUMS TIEŠSAISTĒ

NVA uzsākusi sniegt jaunu surdotulkotāju pakalpojuma veidu – ierodoties pie nodarbinātības aģenta vai karjeras plānošanas speciālista, iespējams saņemt surdotulkotāju konsultāciju

laikā videosaziņā tiešsaistē (on line), ar WEB kameras starpniecību. Tas nozīmē: ja pie nodarbinātības aģenta ierodas nedzirdīgs klients, palīgā pieaicina surdotulku, kurš sarunu tulkos videovariantā (datorekrānā) tiešsaistē.

Šāds video surdotulkotāju atvieglo nedzirdīgo klientu reģistrēšanās procesu, viņiem labāk saprotama informācija par bezdarbnieka tiesībām, pienākumiem un piedāvātiem NVA pakalpojumiem.

Tiešsaistes surdotulkotājam nepieciešamais aprīkojums ir ne tikai nodarbinātības aģentu, bet arī karjeras konsultantu rīcībā visās NVA filiālēs.

Surdotulkotāju pieejamība karjeras konsultāciju laikā ļauj organizēt nedzirdīgajiem klientiem grupu karjeras konsultācijas, bet individuālajās konsultācijās nodrošinās atgriezenisko saikni starp konsultantu un nedzirdīgo klientu. ▲

OLIMPIEŠI ATGRIEZUŠIES – MĀRIM BRONZAS MEDAĻA

ILZE KOPMANE RAITIS OZOLS

Noslēgušās 22. Nedzirdīgo vasaras olimpiskās spēles. Vienīgo medaļu – bronzas – Latvijas izlasei izcīnījis vieglatlēts MĀRIS GRĒNIŅŠ 110 m barjerskriešanā. Apsveicam!

Valstu komandu kopvērtējumā pēc medaļu skaita (ar vienu bronzas medaļu) Latvija ir 46. vietā 67 valstu konkurencē.

Interviju ar Latvijas olimpiskās delegācijas vadītāju Vari Strazdiņu un par mūsu olimpiešu rezultātiem lasiet nākamajā *Kopsolī* numurā.

LNS DARBĪBAS JAUNĀS PROGRAMMAS GALVENIE VIRZIENI

ZIGMĀRS UNGURS

LNS kongresā tiks apspriesta un pieņemta jauna LNS darbības programma nākamajam periodam 2013. – 2017. gadam. Programma iekļauj 6 tēmas, kuras izstrādāja 6 darba grupas. Darba grupu vadītājus lūdzām atbildēt uz 3 jautājumiem:

1. Kādas galvenos uzdevumus jūsu darba grupa izvirzīja LNS nākamajā 4 gadu darbības periodā?
2. Kādi risinājumi darba grupā tika ierosināti; kurus risinājumus iekļāvēt programmā?
3. Kurām atbildīgajām LNS personām vai institūcijām būtu jārisina izvirzītie jautājumi un jāvada šis darbs?

„KS” saņēma atbildes no 3 darba grupām.

Atbild LNS organizatoriskā darba grupas vadītāja SANDRA GERENOVSKA

1. Finansiālā stāvokļa stabilizēšana un uzlabošana, kā arī jaunu biedru piesaistīšana.

2. Visi risinājumi, kuri tika ierosināti, iekļauti arī programmā. Un tie ir šādi:

Rast iespēju piesaistīt papildu finansēšanas avotus LNS finansiālā stāvokļa uzlabošanai un stabilizēšanai. Piesaistīt jaunus biedrus. Uzlabot LNS reģionālo biedrību sadarbību ar pašvaldībām un citām organizācijām.

Uzturēt saikni ar ārpus Latvijas dzīvojošiem LNS biedriem. Izveidot LNS biedru reģistra elektronisko datu bāzi. Uzlabot LNS reģionālo biedrību grupu darbu.

3. Atbildīgie par to: LNS vadība (prezidents, viceprezidents); LNS valde; LNS Dome un reģionālo biedrību vadītāji, grupu vadītāji/biroji.

Atbild INESE IMMURE, informācijas nodrošināšanas darba grupas vadītāja

Laikraksta „Kopsolī” izdošana un informācijas sagatavošana mājaslapai pārskata periodā notika LNS projekta „Klusuma pasaule” ietvaros, tāpēc bija atrisināts darba finansiālais nodrošinājums un rasta iespēja attīstīt darbu augstākā līmenī.

No 2014. gada 1. janvāra laikraksta iznākšana ir apdraudēta, jo ieņēmumi no abonentiem nesegs izdošanas izmaksas. Arī mājaslapas pastāvēšana kļūs problemātiska.

Plašāku informāciju nodrošina Latvijas televīzija. No 2012. gada no kopējā TV raidlaika pieejami apmēram 10 % raidījumi ar subtitriem un surdotulkojumu. To garantē valsts mērķdotācija 60 000 Ls apmērā.

Darba grupa rosina reorganizēt laikrakstu „Kopsolī”, nodrošinot to visiem LNS biedriem. Iespējami 3 varianti:

- 1) neatkarīga struktūra ar LNS atbalstu;
- 2) struktūrvienība LNS sistēmā;
- 3) sastāvdaļa SIA Rehabilitācijas centrā.

Visos gadījumos papildus piesaistāms arī valsts, pašvaldību atbalsts, ES un citu

avotu finansējums dažādu projektu ietvaros.

Tādi paši priekšlikumi attiecas arī uz LNS mājaslapu.

Visi minētie jautājumi jārisina LNS vadībā.

Atbild EDGARS VORSLOVS, LNS darbības jomas „Sociālie pakalpojumi” darba grupas vadītājs

Nākamajā periodā kā galveno problēmu saskatījām to, ka LNS pašreiz sasniegusi maksimālo robežu cilvēkresursu ziņā, tāpēc jaunus pakalpojumus uzņemties vairs nespēj.

Darbības pamatvirzienos iekļāvēm aspoņus punktus, kuri vērsti uz LNS kapacitātes nostiprināšanu, pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanu. Protams, ir arī daudzi apakšpunkti par to, kas būtu jāveic, lai nodrošinātu galveno uzdevumu realizāciju.

Jāsaprot, ka LNS darbība nav atrauta no valsts realizētās politikas, tāpēc skatījāmies, lai LNS darbības virzieni sakrīt ar valsts politikas dokumentiem. Piemēram, *Pamatnostādņēs sociālo pakalpojumu attīstībai 2014.–2020. gadam* paredzēts sociālās aprūpes centru (SAC) jeb pansionātu samazinājums, nodrošinot aprūpes iespējas dzīvesvietā. Nedzirdīgie, kas pašlaik atrodas dažādos SAC, grib atrasties vienuviet, tāpēc esam paredzējuši 2 variantus: veicināt aprūpes pakalpojumu pieejamību dzīvesvietā un atsevišķas nodaļas izveidi nedzirdīgajiem kādā Latvijas SAC.

LNS jau iesniegusi Labklājības ministrijā priekšlikumus par atsevišķu projektu realizācijas rezultātā radīto pakalpojumu finansējumu no valsts budžeta, piemēram, adaptētas informācijas nodrošinājumu. Daži pakalpojumi jau iekļauti esošajos, uzlabojot to saturu un kvalitāti, piemēram, saskarsmes un pašizteiksmes iemaņu apguve.

LNS griezusies Rīgas, Valmieras, Daugavpils un Liepājas pašvaldībās ar ierosinājumu nodrošināt asistentu pakalpojumu pēc LNS projekta beigām. No dažām jau saņemta pozitīva atbilde.

LNS ir divas SIA – Rehabilitācijas centrs un Surdotehnikās palīdzības centrs, kas sniedz klientiem pakalpojumus. LNS valde nodrošina politisko atbalstu, strādā ar valsts un pašvaldību institūcijām, lai nepieciešamie pakalpojumi tiktu iekļauti likumdošanā.

Pārējie darba grupu vadītāji neatsūtīja atbildi, tāpēc šeit īsumā ievietotas viņu izstrādāto programmu galvenās tēzes.

Saimnieciskās darbības un nekustamo īpašumu grupa, vadītājs VARIS STRAZDIŅŠ.

Grupa noteikusi šādus galvenos darbības pamatvirzienus: optimizēt un attīstīt esošās LNS komercstruktūras, to saimniecisko darbību; pilnveidot LNS nekustamo īpašumu vienoto datu bāzi, meklēt iespējas iegūt zemes īpašuma tiesības zem visiem LNS īpašumiem; piesaistīt finanses caur dažādām grantu programmām vai projektiem nekustamo īpašumu atjaunošanai.

Nedzirdīgo kultūras un veselības veicināšanas darba grupa, vadītāja MĀRA LASMANE.

Grupas izstrādātās programmas galvenie punkti: ieviest jaunas inovatīvas idejas nedzirdīgo kultūrā; veidot un attīstīt mūsdienīgus interešu klubus; piesaistīt jaunus pašdarbniekus, piedalīties nacionālos un starptautiskos pasākumos; veidot sadarbības tīklus Latvijā un ārzemēs; piesaistīt kvalitatīvus ārzemju speciālistus, attīstīt jaunus darba metodes; pilnveidot muzeju tīklu LNS biedrībās, un ieviest pasākumus veselīga dzīvesveida veicināšanai.

Jauniešu un izglītības darba grupa, vadītājs IVARS KALNIŅŠ.

Izstrādātie pamatvirzieni: izveidot nedzirdīgo jauniešu centru Rīgā ar grupām biedrībās; veicināt atbalstu jauniešu dalībai projektos un aktivitātēs; vietējos un starptautiskos nedzirdīgo pasākumos; sekmēt neformālās un dzīves izglītības pieejamību jauniešiem, iesaistīšanos brīvprātīgo darbā, profesionālās izglītības un nodarbinātības līmeņa celšanos; veicināt zīmju valodas lomas palielināšanos izglītības ieguves procesā. ▲

RĪGAS BIEDRĪBAS VALDES SĒDĒS

18. jūnijā – LNS Rīgas biedrības valdes sēdē uzņemti biedrībā: Laura Klāsupsa, Mārīte Saulīte (bij. Mukāne), Sandris Saulītis (bij. Pelšs, no Rēzeknes biedrības) un Intis Zvirbulis (no Liepājas biedrības). Atkārtoti uzņemtas Jevgeņija Tavaloviča un Jolanta Fedotova (bij. Ercika). No Rīgas RB uz Kuldīgas biedrību pārgājis Zigmārs Alksnis.

Valde arī nolēma lūgt SIA „Rehabilitācijas centru” rast iespēju sniegt tulka pakalpojumu arī Jāņa sētā, kas ļautu ārpus Rīgas pilsētas (piemēram, Olainē, Salaspilī, Ogrē, Ikšķilē) dzīvojošiem nedzirdīgajiem ekonomiskāk (nemaksājot par transporta biļeti, lai nokļūtu līdz Elvīras ielai un atpakaļ uz centru) un ērtāk piekļūtu tiem.

9. jūlijā – valdes sēdē biedrībā uzņemti 4 biedri: Alīna Bergmane – Liksele, Toms Erbss, Kārlis Lasmanis un Jānis Staģītis.

Valde nolēma LNS 18. kongresam ieteikt „LNS Goda biedra” nosaukumu piešķirt LNS Rīgas RB Goda biedriem Jadvīgai Bočkānei, Ilzei Kopmanei un Varim Strazdiņam.

Valde pieņēma zināšanai Māras Lasmanes sniegto informāciju par to, ka valdes locekļa Guntara Beisona vadītais Nedzirdīgo invalīdu atbalsta fonds „Klusums” Rīgas biedrībai ziedojis kafiju un tēju 1469,70 Ls vērtībā. ▲

Informē: Rīgas RB valde

PIRMS KONGRESA NOSKAŅĀS

Tuvojas LNS kongresa diena, kurā LNS biedri paudīs savu attieksmi, vēlot LNS prezidentu nākamajiem četriem gadiem.

Ar cieņu gribas pievērsties eksviceprezidentes Marutas Piternieces aicinājumam saglabāt cilvēctību jebkuros apstākļos, lai biedri cienītu cits citu, nekļūtu augstprātīgi un nedalītu LNS divās daļās „savējos” – nedzirdīgos un „svešajos” – dzirdīgos.

„Kopsolī” 7. numurā publicēta atklāta vēstule, kurā mēs, LNS Goda biedri, paužam savu viedokli par LNS prezidenta amata kandidātu, atbalstot Arnolda Pavlina kandidatūru un uzsverot viņa lomu un neizmērojamo ieguldījumu LNS un tās biedru labā. Bez Arnolda Pavlina izcilajām organizatoriskajām un erudītajām spējām LNS šodien nebūtu

savā izaugsmē tāda, kāda tā ir, vai arī vispār vairs nepastāvētu šajā statusā.

Arnolds Pavlins kā pieredzējis ilggadīgs vadītājs ļoti labi izprot LNS perspektīvas un tās turpmāko virzību, viņš nedala mūsu organizācijas biedrus nedzirdīgajos un dzirdīgajos, jo ļoti labi izprot, ka vieni bez otriem nevar pastāvēt. Viņš kā dzirdīgais ar visu savu sirdi ir pie nedzirdīgajiem, jo patiesi izprot viņu vajadzības.

Vēlreiz aicinām LNS biedrus ļoti rūpīgi izvēlēties cilvēku, kam turpmāk uzticēt LNS likteni, un tomēr pirmām kārtām un noteikti virzīt Arnolda Pavlina kandidatūru LNS prezidenta amatam, jo no tā, kam dosim priekšroku, tagad atkarīga visas LNS un tās biedru nākotne. ▲

LNS Goda biedru grupa

KĀDAM JĀBŪT LNS PREZIDENTAM?

Atbild DACE LĀCE:

Jābūt stingram, taisnīgam, bet lai mācētu vadīt arī pa labam.

Izglītība ir prioritāte, taču ar to ir ļoti dažādi. Cits ar augstāko izglītību nesaprot un nespēj paveikt to, ko dažs labs ar vidējo izglītību. Autoritāte mūsu vidū – tā arī ir ļoti svarīga.

Dzirdīgs, vājdzirdīgs, nedzirdīgs – vienalga, kāda dzirde, galvenais, lai savā sirdī būtu par mums!

Par kuru balsot? Ja nu patiešām tagadējais prezidents vairs negribēs mūs vadīt, tad es raudāšu.

Atbild ANDA TĪDEMĀNE:

Prezidentam jābūt gudram, taisnīgam, intelligentam, psiholoģiski līdzsvarotam un jāpārzina nedzirdīgo kultūra. Protams, tik augstā amatā izglītība ir svarīga.

Uzskatu, ka tas ir vienalga, kāda prezidentam dzirde. Jo mēs visi esam cilvēki.

Cieņa ir ļoti svarīga. Bet vai kandidātiem autoritāte ir biedru vidū – to nevaru pateikt. Par kuru balsot, pagaidām neesmu izlēmusi.

Atbild AINĀRS OSMANIS:

Prezidentam jābūt komunikablam, tolerantam (ieciētīgam) pret dažādas identitātes cilvēkiem, ar vadības prasmi, organizatora spējām.

Arī izglītība ir svarīga, īpaši ar nedzirdīgo sociālo rehabilitāciju saistītās zināšanas.

Viņam jābūt autoritātei, nedzirdīgam vai vājdzirdīgam cilvēkam ar zīmju valodas zināšanām. Es esmu jau izlēmis, par kuru balsot.

Atbild AUSTRIS NIKIFOROVŠ:

Jāmāk uzklaut citus, ātri pieņemt pareizos lēmumus, jābūt tādām, kura noslēdzot šais vārds ir gandrīz kā likums.

Cilvēks bez augstākās izglītības nevar būt par mūsu lielās saimes vadītāju. Prezidentam labi jāprot zīmju valoda un arī starptautiskās zīmes.

Par autoritāti – tai jābūt, kas tas par priekšnieku bez cieņas un uzticības savu

vidū!

Atbild LIENE KLEINA – BRŪVERE:

Labi jāpazīst nedzirdīgo sabiedrība, jābūt demokrātam sarunās un darba situācijās. Bet, ja risinās sliktas lietas, tad viņam jābūt stingram un nepieķāpīgam. Tātad – ar autoritāti.

Arnolda Pavlina vadībā LNS ļoti attīstījusies, cilvēki viņam uzticas, viņu ciena, bet tas nāk ar laiku. Svarīgi, lai vadītājs izprastu mūsu LNS politiku un finanšu lietas, jo LNS rīkojas ar lielām summām.

Pati vēl nezina, par ko balsošu. Izvēlēties būs grūti.

Atbild SANDRA GUTĀNE:

Kā LNS ierindas biedre (bet ne delegāte) arī es domāju par to, kādam jābūt nākamajam LNS prezidentam.

Pirmais, kas nāk prātā: godīgam visās lietās, taisnīgam visās attiecībās, ar stipru mugurkaulu visās situācijās, paraugam, kā jāveido laba ģimene.

Pašreizējā periodā vēl nav būtiski, vai ir vai nav dzirdes traucējumi prezidentam, kaut gan, ņemot vērā pasaules pieredzi, mums ir jābūt gataviem ar laiku uzticēt vadību nedzirdīgam/vājdzirdīgam cilvēkam. Es redzu, ka varētu atrast tādu, kas ar godu nestu LNS un Latvijas vārdu Eiropā un pasaulē. Te man ir viens spilgts piemērs – Latvijas prezidente Vaira Vīķe - Freiberga.

Atbild LAIMA KARLŠTRĒMA:

Pretendentam uz šo amatu jābūt godīgam, patiesam, psiholoģiski noturīgam, zinošam ļoti sarežģītās lietās. Es nešķirotu – dzirdīgs vai nedzirdīgs, varētu būt arī ar vidējo izglītību, bet galvenais, lai labi saprastu nedzirdīgos cilvēkus un viņu problēmas. Nedzirdīgie ļoti uzmanīgi to uztvers un vēros. Nevar ņemt kādu no malas un ielikt mums par prezidentu!

Par abiem kandidātiem, kas pašlaik izvirzīti, man nav simtprocentīgas pārlicības, ka tie būtu īstie. Mans padomā cits. ▲

LNS KONGRESA DELEGĀTI

DAUGAVPILS RB

- Elvīra Čaika
- Jeļena Dmitrijeva
- Marija Gedminiene
- Antoņina Grinšpone
- Regīna Radkeviča
- Česlavs Slavinskis

PĻAVINU RB

- Viktors Mauriņš
- Ainars Osmanis

Rēzeknes RB

- Inese Geduša
- Visija Gorūza
- Astra Meiere
- Monika Seņkāne
- Mārīte Truntika

KULDĪGAS RB

- Līga Immure
- Guntars Jurševskis

VENTSPILS RB

- Raisa Cīvkunova
- Vicinska Vilhelmīne

LIEPĀJAS RB

- Aldis Ādamsons
- Omārs Jaunzemis
- Gundega Paņko
- Gunta Vazdiķe

VALMIERAS RB

- Nadežda Jefremova
- Irina Jirgensone
- Marta Kraule
- Dace Lāce
- Normunds Sebris
- Anita Šnepste

SMILTENES RB

- Anita Ceple
- Ritma Egle
- Laura Romane
- Lida Šilinska

RĪGAS RB

- Brigita Aldersone
- Olga Anufrijeva
- Skaidrīte Baure
- Guntars Beisons

- Andris Bergmanis
- Arta Birzniece - Siliņa
- Jadvīga Bočkāne
- Liena Čerepko
- Nikolajs Dambergs
- Daiga Delle
- Natālija Felkere
- Laura Gaile
- Sandra Gerenovska
- Jautrīte Groma
- Juris Grundulis
- Inese Immure
- Agita Intsone
- Dzintra Jansone
- Lilita Janševska
- Ivars Kalniņš
- Vita Kamare
- Roberts Kesenfelds
- Liene Kleina - Brūvere
- Ingūna Krama
- Zane Kristapone
- Aivars Kronbergs
- Biruta Lasmane
- Māra Lasmane
- Feodose Lepeša
- Ilona Liniņa
- Vida Meija
- Māra Novicka
- Aleksandrs Ņerodenko
- Arnolds Pavlins
- Karīna Pavlova
- Maruta Piterniece
- Valdis Platacis
- Marija Priedīte
- Inita Puhovska
- Haralds Rāvičs
- Regīna Rizika
- Ilze Sala
- Valdis Sala
- Juris Salinieks
- Tamāra Saveika
- Varis Strazdiņš
- Gita Stupāne
- Zane Tetera
- Raivis Tidemanis
- Zigmārs Ungurs
- Tatjana Urboniene
- Māris Veidemanis
- Edgars Vorslovs
- Elfa Zariņa

LNS 18. kongress notiks 17. – 18. augustā pl. 11 KC „Rītausma”

Darba kārtībā: LNS Domes pārskata ziņojums un debates par to; LNS darbības programmas apstiprināšana 2014. – 2017. gadam; Statūtu grozījumi, LNS prezidenta un Domes vēlēšanas.

NEDZIRDĪGIE SPĒJ DAUDZ VAIRĀK**GVUMS**

ZIGMĀRS UNGURS

Piektajā jūnijā notika pēdējā supervīzija projekta „Klusuma pasaule” ietvaros. To vadīja KĀRLIS VIŠA. Šajā intervijā varēsim uzzināt par viņa iespādiem un pārdomām darbā ar nedzirdīgajiem sociālajiem darbiniekiem, kā arī nedaudz par viņu pašu.

Jūs laikam sākat strādāt ar mūsu cilvēkiem jau pirms lielā projekta „Klusuma pasaule” Kādas nodarbības vadāt?

Esmu supervizors, tas ir cilvēks, kas vada supervīzijas (*konsultatīvs atbalsts darba attiecību jautājumos*). Vadu arī kvalifikācijas celšanas kursus. Sadarbību ar LNS sāku pirms pieciem gadiem. Sāku strādāt cita projekta ietvaros, pa šo laiku nomainījušies projekti, manās grupās nomainījušies arī daudzi cilvēki. Sākumā cilvēki, manuprāt, bija nobijušies, viņiem bija grūti atvērties. Daudzi no viņiem uzskatīja, ka visas problēmas nāk no dzirdīgo sabiedrības, jo bija tāds uzskats: tur ir dzirdīgie, un te esam mēs.

Bet tagad domas ir mainījušās, viņi saprot, ka problēmas rada abas puses, ne tikai viena vai otra. Un nav jāšķiro, kuri ir labāki vai gudrāki. Ļoti svarīgi ir saprast, ka vajag arī pašiem nedzirdīgajiem līdzdarboties savu problēmu risināšanā, un galvenā ir iekļaušanās sabiedrībā, nevis izolācijā. Vajag motivēt sevi iegūt izglītību un atrast interesantu darbu. Nedzirdīgie spēj daudz vairāk, nekā paši domā.

Kādas izmaiņas vēl novērojāt savā grupā, kādi cilvēki bija sākumā un kādi tagad?

Esmu ievērojis, ka vairāki nedzirdīgie manās grupās, kuri labi runā, sākumā ar mani sarunājās tikai zīmju valodā ar tulka palīdzību. Viņi baidījās vai kautrējās runāt. Tā bija pirms pieciem gadiem, bet tagad viņi mani uzrunā ar balsi un ir priecīgi, ka visu saprotu.

Pirms pieciem gadiem daudziem nebija skaidrs, piemēram, ar ko atšķiras sociālā rehabilitācija no lietderīgas brīvā laika izmantošanas, nesaprata, kāpēc vajadzīgas dažādas sociālās rehabilitācijas programmas.

Vēl viena lieta, ka nevajag visu gaidīt no tulkiem vai sociālajiem asistentiem. Tulkiem faktiski tikai jātulko un nav jāiejaucas klienta personiskajās lietās. Taču tā nav. Tulkiem problēma ir tāda, ka daudzi klienti tulkus uzskata arī par padomdevējiem, konsultantiem, un tas ir papildu slogs viņiem. Gadās, ka arī asistentus vai sociālos darbiniekus sauc palīgā gluži nenozīmīgu problēmu risināšanā, ar kuriem paši varētu tikt galā. Bet, ja nedzirdīgo cilvēku no visām pusēm stutēs un vilks, tas viņam nedos iespēju pašam attīstīties un augt!

Tas tiesa, piemēram, darbā dzirdīgo kolektīvā tulks nevar visu laiku palīdzēt.

Ar nedzirdīgo nodarbinātību pašlaik vispār situācija ir bēdīga. Es domāju, ka tas nav saistīts ar to, ka likvidēja speciālās darbvietas, bet saistīts ar to, kas pašam cilvēkam ir iekšā, kāda ir viņa gatavība strādāt: motivācija, izglītība, profesija, – cik viņš ir spējīgs konkurēt darba tirgū. Bez izglītības neko nevar iesākt. Nedzirdīgajiem vispārējais izglītības līmenis ir zemāks nekā, piemēram, neredzīgajiem, lai gan nedzirdīgie var veikt daudz vairāk dažādu darbu.

Ko jūs domājat par to, ka šis projekts „Klusuma pasaule” beidzas? Kas notiks turpmāk?

Projektā „Klusuma pasaule” tiek piedāvātas daudzas iespējas, tostarp arī kvalifikācijas celšanas kursi, supervīzijas, konsultācijas. Ir ļoti svarīgi to visu maksimāli vēl līdz galam izmantot. Es domāju, ka jāmeklē iespēja turpmāk attīstīt jaunā kvalitātē šobrīd tajā piedāvātos pakalpojumus. Attīstīt tos nevien vadītājiem un līderiem, bet arī viņu klientiem, lai visi ņemtu aktīvu līdzdalību savas dzīves kvalitātes uzlabošanā.

„Klusuma pasaule” beigsies, bet darbiniekiem, kuri strādā ar nedzirdīgajiem klientiem, supervīzijas turpināsies, iespējams, no LNS budžeta. Jo šīs nodarbības sociālajiem darbiniekiem ir ļoti vajadzīgas. Viņi nepārtraukti saskaras ar klientu

problēmām, tas ir nomācoši un rada tā saucamo izdegšanas sindromu. Ja nebūtu supervīziju, kur visi var dalīties pieredzē, atbrīvoties no uzkrātā stresa, problēmu smaguma vajadzētu paturēt sevī, tad situācija būtu ļoti bēdīga.

Jūs jau tik ilgi strādājat ar nedzirdīgajiem, un viņi tik daudz jums stāstījuši par savām problēmām. Varbūt pastāstiet kaut ko vairāk arī par sevi? Kā pats tiekat galā ar darbā uzkrāto stresu, vai arī jūs apmeklējat kādas supervīzijas?

Jā, protams. Arī es apmeklēju supervīzijas, jo manā darbā bez tā neiztikt, un arī es mācos – visu laiku paaugstinu savu kvalifikāciju. Zināšanas un dažādu procesu izskaidrošana palīdz pārvarēt stresu darbā un izskaidrot cilvēka darbības. Sociālā darba jomā strādāju kopš 1996. gada, un ļoti svarīgi ir saglabāt veselīgu dzīves redzējumu, ko ne vienmēr iespējams izdarīt šajā darbā. Es esmu strādājis ar ļoti dažādām mērķa grupām: gan ar bērniem, gan cilvēkiem ar invaliditāti, gan ar ieslodzītajiem.

Kā pavadāt brīvo laiku, kādi ir jūsu hobiji?

Man ļoti patīk ceļot, braukt ar divriteni un mājās gatavot ēst. Tas viss palīdz arī ikdienas darbā. Katru gadu nosolos regulāri apmeklēt sporta zāli, bet līdz šim tas sanācis tikai paretam. Arī man ir pie kā piestrādāt! ▲

Projektā „Klusuma pasaule” visi klienti, to skaitā arī mēs, ventspilnieki, ieguvām ļoti daudz: interesantu informāciju par dažādām noderīgām tēmām, iespēju būt pieredzes apmaiņā citās biedrībās, iepazīties ar jaunākām ziņām, lasot biedrības klubā pieejamos žurnālus un avīzes, piedaloties lekciju nodarbībās, tematiskos tradīciju pasākumos, izziņas gājienos utt.

Dalībnieki ļoti aktīvi un aizrautīgi iekļāvās radošās pašizteiksmes darbnīcas nodarbībās, kas tika organizētas izbraukumu veidā no Rīgas, kā arī semināros par cilvēka – darba ņēmēja iespējām, tiesībām un pienākumiem. Vērtīgas bija psiholoģijas lekcijas, un īpaši gribu atzīmēt supervīzijas, kas palīdzēja rast risinājumus problēmām gan darbā, gan vispār dzīvē.

Savu biedru – ventspilnieku vārdā pateicos projekta vadībai, cilvēkiem, kas šos četrus gadus sekmīgi virzīja uz realizāciju visas projektā iecerētās idejas.

Raisa Cīvkunova, no Ventspils

Projekts „Klusuma pasaule”, bez šaubām, devis ļoti lielu ieguldījumu LNS attīstības ceļā, uzlabojot nedzirdīgo cilvēku dzīves kvalitāti daudzās jomās: augstvērtīgi kultūras pasākumi, semināri, pieredzes apmaiņa, radošās darbnīcas, tradīciju pasākumi – tā ir tikai maza daļa no visa, kuru varēja un vēl tagad izmanto nedzirdīgo kopiena.

Personīgi arī es pati esmu ieguvusi ļoti daudz, pats galvenais – asistenta personām ar dzirdes traucējumiem kvalifikāciju un iespēju strādāt šajā darbā, jo aizvadītajos gados mācījos Jūrmalā, SIVA koledžā, tagad projekta ietvaros strādāju Liepājas biedrībā, bet pēc projekta beigām jau ir vienošanās par manu darbu Liepājas pašvaldības Sociālajā dienestā.

Man ir liels gandarījums, ka varu palīdzēt savas biedrības biedriem, un paldies par lielo darbu projekta vadītājam Arnoldam Pavlinam, viņa palīgiem, visu aktīvistu organizatoriem.

Laima Karlštrēma, no Liepājas

Ieguldījums tavā nākotnē

Eiropas Savienība

LNS PROJEKTS „KLUSUMA PASAULE”

ĪSAS ZIŅAS NO www.lns.lv

PROJEKTOS

Latvijas Avīzē par LNS projektu „Nepaliklīti vieniem klusumā”. 28. jūnija numurā ievietots materiāls par atbalsta pakalpojumu topošajām un jaunām nedzirdīgajām māmiņām. J, 28. 06

Liels guvums Latgales nedzirdīgajiem ļaudīm. 27. jūnijā Rēzeknē, reģionālās nedzirdīgo biedrības telpās notika Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētā LNS projekta „Alternatīvie sociālās rehabilitācijas pasākumi nedzirdīgiem Latgales reģionā” programmas „Atbalsts -2” ieviešanas svinīgais noslēgums. J, 15. 07

Tikšanās ar pagātni un – „lielo Ļeņinu”. Projekta „Klusuma pasaule” klienti Alūksnē un pārējie biedri devās apskatīt Zeltiņu raķešu bāzi, kas darbojās padomju laikā. J, 1. 08

Smieklu terapija Alūksnē. Projekta „Klusuma pasaule” ietvaros LNS Smiltenes biedrības Alūksnes grupā 24. jūlijā risinājās „Smieklu diena”. Alūksnieši pētīja ārstniecības veidu, ko sauc par smieklu terapiju. Vz, 2. 08

Rēzeknē: Jūlija pasākumu atspulgi. ESF līdzfinansētā LNS projekta „Klusuma pasaule” ietvaros Rēzeknes RB notika vairāki atraktīvi pasākumi. J, 2.08

NEDZIRDĪGO ZIŅAS

Bērni ar dzirdes traucējumiem piedalās nometnē „Tu esi viens no mums”. Trīs dienas bērni ar dzirdes traucējumiem un viņu ģimenes locekļi darbojās nometnē Piejūras internātpamatskolā Carnikavas novadā. J, 4. 07

demonstrēšana. J, 11.07

Latvijas delegācija gatavojas Nedzirdīgo olimpiādei Sofijā. Preses konferencē 10.jūlijā par to informēja LNSF prezidents Varis Straziņš. Notika arī izlases sporta tērpu

BIEDRĪBĀS

Rīgas biedrība izbauda Baskāju taku. Pēc biedru lūguma Rīgas biedrība jau trešo reizi organizēja ekskursiju uz Baskāju taku atpūtas bāzē „Valguma pasaule” Tukuma pusē. J, 15. 07

Rīgas biedri iepazīst Jelgavu. 15.jūnijā Rīgas RB 50 biedriem organizēja ekskursiju uz Jelgavu. Tur bija daudz ko apskatīt! J, 15. 07

Palīdzība par saules krāsu Pļaviņās. Pļaviņu reģionālās biedrības mītnē pašu spēkiem veikts telpu kosmētiskais remonts. J, 29. 07

LATVIJĀ

Atviegloti kritēriji bezdarbnieku iesaistei mobilitātes un pagaidu darbu programmās. Bezdarbnieki varēs arī šajos pasākumos iesaistīties ātrāk. J, 31. 07

Rīgas centrā pieejama bezmaksas veļas mazgātava. Tajā reklamē īpaši efektīvu pulveri. VZ, 2. 08

Valdība palīdzēs aizbraukušajiem atgriezties Latvijā, sniedzot praktisku palīdzību no mūsu valsts emigrējušiem iedzīvotājiem ar ģimenēm. VZ, 2. 08

PASAULĒ

Olimpiskās lāpas stafete piestāj Ženēvā. 5. jūlijā šai sakarā pie Apvienoto Nāciju Organizācijas galvenā mītnes notika svinīgs pasākums.

Kanāda atsaka pilsonību nedzirdības dēļ. Krievu gleznotājs Dmitrijs Smirnovs nebija spējīgs izpildīt mutiskās valodas testu. J, 30. 07

Sagatavoja: Gunta Birnūte, foto: Inese Immure

LNS UZ ATTĪSTĪBAS CEĻA

ILZE KOPMANE VALDIS KRAUKLIS

Vēl viena nozīmīga ESF/ LNS projekta – „Attīstības vektori” noslēgumā notika Latvijas mēroga konference par LNS tālākām progresa iespējām pašreizējā periodā.

Kā atzīmēja projekta vadītāja **Aija Sannikova**, šis laiks izvirza jaunus izaicinājumus LNS attīstībā un to risinājumi jāmeklē arī šīs konferences ietvaros. Savu prezentāciju viņa nobeidza ar īpašiem vārdiem: *Aizvien saule debesīs... un zini – sirds to sajūtīs: šis ir tavs laiks.*

Pirmās daļas plenārsēdē pārskatu par labās prakses piemēriem un risinātām problēmām aizvadītajos četros gados sniedza LNS prezidents **Arnolds Pavlins**.

Viņš uzsvēra lielo darbu, kas ir pamatā LNS sasniegumiem, atzīmēja 15 projektu sekmīgo realizāciju un LNS spēju atbildīgi pildīt arī uzticētos valsts pasūtījuma uzdevumus. Savā prezentācijā viņš ar spilgtu aplikāciju TEICAMI novērtēja vairākus sasniegumus: sociālās rehabilitācijas pakalpojumu paplašināšanos un jauno centru atvēršanu, lielos LNS pasākumus – 90 gadu jubileju, Nedzirdīgo dienu Dzintaros un Elvīras ielā, novitātes kultūras jomā un informācijas nodrošināšanā, ieguldījumu zīmju valodas attīstībā, bet kā problēmu minēja darbu ar jauniešiem. A. Pavlins atzina, ka LNS savā darbībā sasniegusi ļoti augstu līmeni, un izteica cerību, ka nākotnē to izdosies saglabāt.

Nākamie runātāji – **vairāku nevalstisko organizāciju (NVO) pārstāvji** dalījās savā darba pieredzē, apcerot dažādas tēmas: *Kā realizējas idejas* (Latvijas Samariešu apvienība); *Pieredze līdzdalībai lēmumu pieņemšanā* (Apeiron), *Idejas, vērtības un pieredze* (Resursu centrs sievietēm „Marta”).

No LNS puses par ES finansējuma piesaisti uzstājās viceprezidente **Sandra Gerenovska**; informācijas būtību kā iespēju brīvību skaidroja **Zigmārs Ungurs**; par NVO darbību sabiedrības labā – **Māra Lasmane** un par zīmju valodas nozīmi informācijas pieejamībā – **Iļona Liniņa**.

Pēcpusdienā dalībnieki strādāja atsevišķās sekcijās, izskatot jautājumus šādās jomās: *Informācija mūsdienu sabiedrībā* (moderatori Z. Ungurs un S. Ķikure); *NVO loma lēmumu pieņemšanā* (M. Lasmane); *Attīstība kā projekts* (S. Gerenovska); *Informācija – komunikācija – darbība* (I. Liniņa).

Noslēgumā sekcijas atraktīvi prezentēja savā darba rezultātus (*LNS mājaslapā varēs iepazīties ar visām rakstā minētajām prezentācijām*). ▲

Ieguldījums tavā nākotnē

Eiropas Sociālais fonds

Eiropas Savienība

LNS PROJEKTS „ATTĪSTĪBAS VEKTORS”

JĀNIS LEIMANIS: JOPROJĀM SMILTENIEŠU GAIŠĀ ATMIŅĀ

ANETE SKRASTIŅA NO SMILTENES BIEDRĪBAS ARHĪVA

Dzimis Valmieras rajonā, Rancēnu pagastā, dzirdīgo ģimenē (1924), bet sava mūža lielāko daļu aizvadījis Smiltēnē un aktīvi darbojies Smiltēnes biedrības dzīvē. LNS Goda biedra nosaukums piešķirts 1985. gadā par ieguldījumu Smiltēnes biedrības darbības un nedzirdīgo kultūras attīstībā.

Mācījies Valmieras Kurlmēmo skolā, kā arī 49 gadu vecumā pabeidzis Raiņa vakarskolu. Viņam bija dzirdīga meita, kas izmācījās par skolotāju un strādāja arī par skolas direktori, taču viņa mūžībā aizgāja vēl pirms tēva.

1947. gadā Jānis Leimanis nodibināja Valmieras biedrību, bija tās pirmais priekšsēdētājs. Biedrību toreiz gan pārcēla uz Smiltēni, jo Valmierā nebija atbilstošu telpu. Par Smiltēnes biedrības priekšsēdētāju ievēlēja Voldemāru Lagzdiņu, taču J. Leimanis tāpat ļoti aktīvi iesaistījās turienes biedrības dzīves veidošanā.

Smiltēnē nedzirdīgajiem tika piešķirta lietošanā paliela māja pie ezera, kas nebija visai ērta, taču biedrībai un arī mācību/ražošanas darbnīcām (MRD) uz ilgiem gadiem tur vismaz bija sava vieta. Lielākais pluss – skaistā apkārtnē: māja atradās pie Tepera ezera, apkārtnē zaļoja mazdārziņi, kur arī nedzirdīgie varēja audzēt dažādus „lauku labumus”.

Sākumā biedrībai nebija laivas, bet pēc neatlaidīgas sarakstes ar Nedzirdīgo biedrības vadību Rīgā Leimanis panāca, ka vēstulēs izteiktais lūgums tika uzklauts un biedri pilnā mērā varēja izbaidīt skaistā ezera burvību. Daudziem atmiņā vēl joprojām palikuši garie izbraucieni pa ezeru.

Jānis Leimanis bija arī Smiltēnes MRD direktors un veicināja tās sekmīgu izaugsmi. Darbnīcas telpas sākotnēji bija darbam

nepiemērotas – aukstas, tumšas un šauras. Viņš vadīja telpu atjaunošanu, uzlaboja darba apstākļus strādniekiem. Viņa tēvs bija drēbnieks, un viņš šajā arodā bija apmācījis arī savu dēlu Jāni. Tāpēc Leimanis kā prasmīgs amata meistars pieredzē dalījās ar saviem darbiniekiem, veicinot viņu profesionālo izaugsmi, ceļot darba ražīgumu un izvēršot ražošanu apavu, aušanas un šūšanas nozarē.

No četrām mazām nedzirdīgo darbnīcām 30 gadu laikā Leimanis spēja izveidot ļoti spēcīgu, konkurētspējīgu un ietekmīgu apvienoto darbnīcu (vēlāk Rīgas mācību/ražošanas uzņēmuma filiāli), kas deva iespēju tajā strādāt daudziem nedzirdīgajiem amatmeistariem.

Leimanim padēvēs arī matemātika, un, kā stāsta tagadējie LNS Smiltēnes RB biedri, viņš palīdzējis arī biedrības vadītājiem tikt galā ar grāmatvedības lietām un dokumentiem. Viņam bija spēcīgs raksturs un izteiktas līdera spējas, ko prasmīgi likt lietā, pozitīvi ietekmējot un aizraujot sev līdzī arī citus cilvēkus.

Arī „Kopsolī” 1969. gadā rakstā par Jāni Leimani uzsvērtas viņa organizatoriskās prasmes un gaišā galva: „*Intelīgents, iejūtīgs cilvēks, apveltīts ar reti izcilu vadītāja talantu.*”

Mūsdienās jau pierasts, ka arī nedzirdīgie cilvēki kārto eksāmenus un iegūst autovadītāja tiesības, taču gandrīz pirms 40 gadiem Latvijā tas nebija iespējams. Šādas „privilēģijas” iegūšana ir arī Leimaņa

liegts. Cīņa par šo iespēju nebija viegla, un uzvara tika izcīnīta ilgstošā un grūtā cīņā – vairākkārtīgi rakstītas vēstules uz Maskavu ar aicinājumiem izskatīt un risināt šo jautājumu (vajadzēja meklēt tulku, kas pārtulko vēstuli krievu valodā, jo viņš pats krievu valodu neprata).

Šis process risinājās apmēram 10 gadus, bet galarezultāts bija sekmīgs: 1974. gada Līgo dienā Leimanis kā viens no pirmajiem saņēma autovadītāja apliecību. Tagadējie Smiltēnes RB biedri atceras, kā viņš visus esot izvizinājis ar savu mašīnu un pēc tam bieži vadījis biedrus kārtot viņu privatās darīšanas, neprasot par to nekādu samaksu.

J. Leimanis bija ļoti gudrs un izglītots cilvēks, kas turklāt ar savām zināšanām labprāt dalījās ar apkārtējiem. Viņš lasīja ļoti daudz laikrakstu un avīžu, izlasīto pēc tam atstāstīja pārējiem biedriem, vienmēr visus informējot par jaunākajiem notikumiem gan Latvijā, gan ārvalstīs. Kara laikā viņš devās bēgļu gaitās uz Vāciju, kur iemācījās arī vācu valodu, tāpēc ļoti saprata arī rakstītos tekstus vācu valodā, par ko arī informēja visus biedrus. Visšīs informācijas daudzums viņam deva iespēju uz pasaules notikumiem paskatīties no visdažādākajiem skatupunktiem.

Šajā laikā arī kultūras dzīve ritēja pilnā sparā. Biedrības telpās rīkoja karnevālus, iestudēja lugas. Vispopulārākā no visām lugām bija „Pirtīņa”, kas pat uzvarēja teātra festivālā Rīgā.

Biedri vēl joprojām atceras jautrās kopā sanāksšanas reizes un svētku gaisotni. Īpašs bija 24. jūnijs – Jāņi. Pats Jānis nāca no dzirdīgo ģimenes, un visi viņa radi bija dzirdīgi, taču visi viņa draugi bija nedzirdīgi. Jāņi bija īpaša reize, kad kopā pulcējās gan dzirdīgie, gan nedzirdīgie un šo nakti pavadīja vienotā gaisotnē un saskaņā.

Kā Centrālās valdes loceklis viņš devās komandējumos uz ārzemēm un pēc tam ceļojumu iespaidos dalījās ar saviem biedriem, kas uzmanīgi tvēra katru vārdu. Viņa gaišā dvēsele, nenogurdināmais gars un spēcīgā doma iedvesmoja visus viņam apkārtējos.

Kā ļoti dzīvespriecīgs, ar humora apveltīts cilvēks, Jānis prata visus sasmīdināt. Smiltēnes RB biedri vēl tagad atceras, kā atpūtas brīžos visi vienmēr ir pulcējušies ap viņu, aizrautīgi tvēruši viņa stāstīto, lai pēc tam kopā no sirds izsmietos.

LNS Goda biedrs Jānis Leimanis mūžībā aizgāja 75 gadu vecumā (1999). Viņš joprojām ir smiltēniešu (un ne tikai viņu) atmiņā kā harizmātisks cilvēks, kas prata apvienoju sevī izcilas vadītāja dotības un lieliskas cilvēciskas īpašības. ▲

Viņam bija spēcīgs raksturs un izteiktas līdera spējas, ko prasmīgi likt lietā, aizraujot sev līdzī arī citus

nopelns. Viņš bija neapmierināts ar situāciju, kāda valdīja Latvijā, jo daudzās citās ārvalstīs nedzirdīgajiem un dzirdīgajiem bija vienādas iespējas iegūt autovadītāja apliecību, bet Latvijā nedzirdīgajiem tas bija

RĒZEKŅIEŠI AR VIŅĀM LEPOJAS

ZIGMĀRS UNGURS

Šogad Rēzeknes biedrības konferencē ar biedrības Goda biedra nosaukumu tika apbalvotas Antonija Caica un Monika Senkāne. Sniedzam īsu viņu raksturojumu un nopelnus biedrības labā.

MONIKA SENKĀNE: VIENMĒR GATAVA SAVUS BIEDRUS ATBALSTĪT GRŪTĀ BRĪDĪ

Dzimumsi 1950. gada 8. decembrī Rēzeknes rajona Lendžu pagastā. Īsta latgaliete! Ieguvusi pamatizglītību Strautiņu 8 – gadīgajā skolā kopā ar dzirdīgajiem bērniem. Viņas dzirde kopš bērnības pasliktinājās, tāpēc zīmju valodu apguva pašmācības ceļā un iekļāvās nedzirdīgo sabiedrībā.

Dvīdesmit piecus gadus nostrādāja Rēzeknes MRU un desmit gadus Rēzeknes biedrībā, tātad kopējais stāžs LNS sistēmā 35 gadi!

Šajā laikā saņēmusi dažādus apbalvojumus: MRU goda rakstus par labu darbu, balvas, viņas foto ievietots Goda plāksnē. No Rēzeknes RB piešķirti atzinības raksti

par aktīvu līdzdarbošanos sabiedriskajā dzīvē. Viņa veikusi dažādus pienākumus: bijusi bied-

rības sekretāre bez algas, valdes priekšsēdētājas vietniece, valdes locekle (ilggadēja) utt.

Arī pašdarbībā viņa piedalās jau ilgu laiku. Vienmēr klāt LNS māksliniecišķās pašdarbības festivālos – deju kolektīvā, teātra grupā, pantomīmas uzvedumos. Biedrības pasākumu organizēšanā ir aktīva brīvprātīgā palīdzība. Pašlaik ir pensionāru padomē un biedrības valdē.

Biedri Moniku raksturo kā ļoti sabiedrisku, neatlaidīgu, atsaucīgu un saprotošu cilvēku. Viņa vienmēr gatava savus biedrus atbalstīt grūtā brīdī.

Plašo zināšanu dēļ biedri viņu uzskata par neaizvietojamu padomdevēju. Laba māte un vecmāmiņa.

ANTONIJA CAICA: AIZSTĀV NE-DZIRDĪGO TIESĪBAS

Dzimumsi 1936. gada 24. augustā Balvu rajonā. Pamata izglītību ieguva Valmieras kurlmēmo skolā. Jau 1957. gadā viņa iestājās Valmieras biedrībā, bet pēc 4 gadiem pārgāja uz Rēzeknes biedrību. Vairāk nekā 30 gadus čakli un atbildīgi strādājusi Rēzeknes mācību un ražošanas uzņēmumā par šuvēju, audēju, apavu un apģērbu piegriezēju un citos darbos.

Par labu darbu saņēmusi dažādus apbalvojumus: medaļas, goda rakstus, kā arī Rēzeknes RB atzinības rakstus par brīvprātīgo veikumu savas biedrības labā. Antonija aktīvi piedalās pašdarbībā, kā aktrise bijusi viesizrādēs uz citām biedrībām. Šogad pašdarbības festivālā pirmoreiz uzstājās arī

deju kolektīva sastāvā.

Vienmēr labprāt apmeklē mājās

tos savas biedrības biedrus, kuri veselības stāvokļa dēļ nespēj ierasties klubā, gādā viņiem pirtiku, zāles, informē par notiekošo biedrībā un vispār sabiedrībā.

Viņa mīl skaistumu sev apkārt, jau daudzus gadus rūpējas par biedrības puķu dārziņu pie ieejas klubā. Aktīvi darbojas biedrības pensionāru padomē. Biedri viņu raksturo kā nerimstošu sabiedrisko darbinieci, kura vienmēr gatava piedalīties biedrības pasākumos un tajos cenšas iesaistīt arī citus.

Antonija vienmēr iestājas par taisnību, ir principiāla, aizstāv gan savas, gan citu nedzirdīgo tiesības. Ir triju bērnu mamma un arī vecmāmiņa. ▲

«Antonija ir mūsu dabas bērns – patiens, tiešs cilvēks: runā to, ko domā, gatavs visiem palīdzēt.

Monika – mierīga, līdzsvarota, zinoša padomdevēja daudziem.»

Mārīte Truntika

LASĪTĀJI VĒRTĒ

I L O N A LINIŅA, no Rīgas: *Bez Kopsolī mēs neuzzinātu par jaunumiem nedzirdīgo dzīvē un kultūrā Latvijā un ārzemēs, par pakalpojumiem un pasākumiem.*

Jūlija numurā ar interesi izlasīju rakstu par skolu izlaidumiem. Man ir prieks, ka vairāki nedzirdīgie absolventi plāno mācības turpināt, jo tas ir iespējams – lekcijām augstskolās ir nodrošināts tulka pakalpojums. Gribējās zināt arī par 51. vidusskolu: vai šogad kāds no mūsējiem to pabeidza? Vai vispār tur vēl mācās skolēni ar dzirdes traucējumiem?

Ļoti uzmanīgi izlasīju intervijas ar abiem prezidenta kandidātiem. Man kā kongresa delegātei būs smagi izvēlēties, jo abi kandidāti ir vienlīdz labi.

Man ļoti patīk intervijas par dzīvi. Joprojām nevaru aizmirst interviju ar cienījamo pašdarbības veterāni Olgu Anufrijevu, kas, šķiet, bija publicēta 2011. gadā. Viņa atklāti stāstīja par sevi, nebaidoties pateikt arī sliktas lietas. Parasti nedzirdīgie par sevi stāsta virspusēji.

Priecē, ka *Kopsolī* pēdējā laikā publicē vairāk fotogrāfiju; tās labāk piesaista uzmanību rakstiem un padara tos vieglāk uztveramus. Nedzirdīgiem ir svarīga vizuālā informācija.

Mani apmierina avīze *Kopsolī*. Bez tās mēs neuzzinātu par jaunumiem nedzirdīgo dzīvē un kultūrā Latvijā un ārzemēs, par pakalpojumiem, pasākumiem u.c. Avīze ir arī vērtīgs resurss, ko izmantotu, gatavojot referātu vai citu darbu augstskolā. Tā ir arī mūsu vēsture. Pēc gadiem mēs varēsim atskatīties uz pagātni, pāršķirstot *Kopsolī*. Dzirdīgajiem ir savas avīzes un žurnāli, taču nedzirdīgajiem ir tikai *Kopsolī*.

Kopsolī vienmēr gaida arī mana māmiņa, kura dzīvo Latgalē. Viņa dzīvo un jūt līdzīgi nedzirdīgo dzīvei. Viņai patīk avīze, jo tai ir labs noformējums, viss saprotams un pārskatāms. Tieši no *Kopsolī* viņa uzzināja par atklāto gēnu, kas noved pie dzirdes pasliktināšanās vecumdienās. Mammai ir 80 gadu, un viņa sirgst ar šo kaīti.

Māmiņu priecē viss aprakstītais par saviesīgo dzīvi, kultūru un vispār par visām brīvā laika aktivitātēm. Viņa iesaka kādreiz publicēt kādu anekdoti vai neparastu atgadījumu no pašu nedzirdīgo dzīves.

Lai veicas arī turpmāk!

*Teksts: Inese Immure
Foto: Valdis Krauklis*

VISS JĀPLĀNO KRIETNI UZ PRIEKŠU

INĒSE IMMURE

Jūnijā Latvijā viesojās Rita Fedotova – mūsējā, kura tagad dzīvo Beļģijā, kur audzina meitiņu Rimu. Viņa ar ģimeni – meitiņu un dzīvesdraugu Mišelu – apmeklēja pašdarbības festivālu „Daugavas loki” un iegriezās arī Jāņa sētā, lai pastāstītu „Kopsolī” lasītājiem, ko viņa šobrīd dara un kā viņai veicies.

Daudzi Ritu atceras kā „Rītausmas” pašdarbnieci, aktīvu dejojānu un melodeklamētāju, kā arī galvenās lomas tēlotāju Viestura Kairiša filmā „Romeo un Džuljeta”. Viņa 2010. gadā divos gadus ar izcilību absolvēja Raiņa vakara vidusskolu un saņēma arī Latvijas ministru prezidenta atzinības rakstu.

„Jau pirms tam, kad beidzu Raiņa vakarskolu, biju izlēmusi, ka dzīvošu ārzemēs. Dzīve Latvijā bija problemātiska manam dzīvesstilam – bija jādzīvo šaurā dzīvoklī kopā ar vecākiem. Gadu jau biju dzīvojuši Anglijā – tad sapratu, ka spēju dzīvot patstāvīgu dzīvi, bez citu palīdzības. Taču man bija skaidrs arī tas, ka tieši Latvijā man ir iespēja papildināt savas zināšanas un iegūt izglītību. Tālab atgriezos un divos gados ieguvu vidējo izglītību Raiņa skolā. Nenožēloju šo lēmumu un ļoti priecājos, ka mācījos tieši tur, nevis kaut kur citur. Esmu ļoti pateicīga skolotājai Inesei Immurei un skolas direktores vietniecei Aijai Kārklīnai par viņu atbalstu, vērtīgiem padomiem – par to, ka viņas ticēja man.

UZ BEĻĢIJU, LAI SĀKTU PATI SAVU DZĪVI

Pēc skolas beigšanas devos uz Beļģiju, kur dzīvoja mans draugs. Bija jāuzsāk pašai sava dzīve, un nonācu izvēles priekšā: strādāt vai mācīties tālāk. Izlēmu meklēt darbu, lai tā nodrošinātu savu neatkarību.

Paziņas man piedāvāja strādāt ātrās ēdināšanas *eco* restorānā EXKI Briselē – gatavot sviestmaizes. Atteicos, jo negribēju tāda veida darbu. Turpināju meklēt to: sūtīju savu CV neskaitāmas reizes, bet pozitīvu atbildi tā arī nesaņēmu.

Regulāri apmeklēju arī mūsu NVA līdzīgu iestādi, bet bez rezultātiem. Katru reizi tikai dzirdēju vienu un to pašu atbildi: „*Jābūt pacietīgai, jāgaida!*” Nevarēju vairs to izturēt un galu galā pēc pusgada piekritu tam pašam pirmajam darba piedāvājumam – gatavot sviestmaizes.

Kā nekā – dzīvei kāda nauda bija vajadzīga. Un mani arī pozitīvi ietekmēja teiktais, ka šeit būs iespēja kāpt pa karjeras kāpnēm. Kad nokļuva darbā, nebija problēmu sazināties – franču valodu jau biju iepriekš

nedaudz apguvusi, pie tam komunikācija ar katru dienu uzlabojās.

BĒRNA GAI-DĪBAS NES LIELAS PĀRMAIŅAS

Pēc gada pietiecās bērns. Taču atšķirībā no Latvijas, kur dekrēta atvaļinājumā var iet pēc 7 mēnešiem, Beļģijā

jāstrādā līdz ne mazāk kā sešām nedēļām pirms bērna nākšanas pasaulē – jo vēlāk beidz strādāt, jo ilgāks ir pēcdzemdību atvaļinājums. Pēdējās nedēļās pirms bērna nākšanas pasaulē ārsts man ieteica pārtraukt strādāt, taču lūdzu priekšnieku nedaudz atvieglināt darba apstākļus – šeit bija arī jācilā smagumi. To viņš ņēma vērā. Turklāt labi, ka vīrs strādāja turpat netālu un varēja mani vest uz darbu un no tā ar auto. Nebija ar lielo vēderu jāmokās metro.

Dzemdību procesam sagatavoties man palīdzēja sertificēta atbalsta persona, kura pati bija nedzirdīga, un man ar viņu izveidojās lielisks kontakts. Atbalsts bija īpaši svarīgs, jo man blakus nebija mammas, kam lūgt padomu. Tomēr tieši uz dzemdībām atbalsta persona nespēja tikt, jo viņai bija problēmas ar automašīnu, bet biju tik teicami sagatavota, ka precīzi zināju, kad jādodas uz slimnīcu (arī tur apstiprināja, ka

tam arī valsts to atbalsta – ja baro ar krūti, valsts maksā lielāku pabalstu. Baroju ar krūti bērnu līdz septiņu mēnešu vecumam. Tad jau vēlējos atgriezties darbā. Tas nemaz nav ātri – Beļģijā to mēdz darīt jau pēc trīs mēnešiem.

Esmu priecīga, ka tagad arī Latvijā piedāvā šādus atbalsta personas pakalpojumus, jo, kad pati gaidīju bērnu, te vēl tādas iespējas nebija. Es nevarētu iedomāties, kā būtu bijis bez šī pakalpojuma. Tomēr uzskatu, ka labāk būtu, ja viena un tā pati atbalsta persona būtu gan pirms, gan pēc dzemdībām, jo jaunajai māmiņai jau būtu izveidojies labs kontakts ar viņu un nebūtu ērti, ja tas atkal būtu jāveido no jauna ar kādu citu.

DZIRDĪGA VAI NEDZIRDĪGA?

Kad ar draugu sākam domāt par bērnu, domājām, vai viņš būs dzirdīgs vai nedzirdīgs. Mums bija svarīgi jau iepriekš zināt, kāds būs bērna dzirdes stāvoklis, tāpēc veicām ģenētisko pārbaudi, kas pēc trīs mēnešiem pateica, ka bērns būs nedzirdīgs. Es sāku raudāt: „Kā nedzirdīgs? Varbūt tomēr vājdzirdīgs?” Atbildēja, ka to nevarot precīzi pateikt, bet jebkurā gadījumā dzirdīgs nebūšot, jo mums abiem vecāki ir nedzirdīgi.

PAR BĒRNA NĀKOTNI DOMĀJOT

Kāpēc mēs negribējām, ka bērns būtu pilnīgi nedzirdīgs? Abi lietojam dzirdes aparātu, un mums abiem patīk klausīties mūziku. Es nekādi nevarētu iztēloties, kā tas būtu: abi braucam mašīnā un kustamies mūzikas ritmā, savukārt bērns uz to nekādi ne-

reaģētu. Otrs iemesls bija domas par bērna nākotni: bijām dzirdējuši, ka vietējā nedzirdīgo

Mūsu meita teorētiski jau tagad var izmantot tulka pakalpojumu. Tā kā to vēl viņa nedara, viņai piešķirtās stundas summējas un krājas

esmu ieradies laikā, jo ātrāk nemaz mani neuzņemtu: sūtītu atpakaļ uz mājām) un kas jādara pašu dzemdību laikā, lai tās būtu vieglākas.

To laikā mans draugs, kurš pats bija klāt, ar īsziņu palīdzību sazinājās ar atbalsta personu, kura vēl deva kādu padomu. Tas bija ļoti svarīgi, jo ārsts uz vietas nevarēja palīdzēt (viņš, protams, nezināja zīmju valodu). Bija kāds mirklis, kad ārsts ko vēlējās sacīt, tomēr nevarēju nolasīt no lūpām, jo viņa sejai priekšā bija maska. Viņa teikto atkārtoja māsiņa. Man ir liels prieks, ka dzemdības izdevās tik viegli un ātri.

ATBALSTA PERSONA – ĻOTI SVARĪGA NEDZIRDĪGĀM MĀMIŅĀM

Atbalsta persona bija mani sagatavojuši barošanai ar krūti. Beļģijā ļoti daudz sieviete atsakās to darīt – pat mana drauga māte un vecmāmiņa –, jo tas esot sāpīgs process. Vienkāršāk taču ir iegrūst bērna mutē pudelīti. Tomēr es to gribēju darīt, pie

skola neesot labas kvalitātes. Protams, ir izņēmums, nesen 50 kilometru no Briseles attāļajā Namūrā izveidota laba, citu slavēta mācību iestāde, kas sekmīgi māca nedzirdīgus bērnus pēc bilingvālās metodes. Tur mācās dzirdīgie un nedzirdīgie kopā. Tādēļ daudzi nedzirdīgie pat pārceļas uz turieni, lai viņu bērni iegūtu labu izglītību, jo skolas beidzēji ir spējīgi studēt. Paši gan īsti nebijām uz tādu soli, jo tas radītu daudz neērtību: būtu jāpārdod mitekļi, jāmeklē nedzirdīgajiem tik grūti atrodamais darbs.

Briselē ir trīs skolas, kur var mācīties nedzirdīgie – mēs jau tagad esam izvēles priekšā. Domājām par skolu, kur mācības notiek kopā ar dzirdīgajiem un nedzirdīgajiem tiek nodrošināti skolotāja palīgs, diemžēl tā atrodas tālu no mājām. Starp citu, Briselē ir 45 nedzirdīgi bērni, kas pa vienam mācās dzirdīgo skolās. Speciālie pedagogi ir noguruši staigāt pa visām šīm skolām, tāpēc aicina pārņemt Namūras pieredzi.

Jau divas dienas pēc meitiņas piedzim-

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

šanas tika veikta pirmreizējā dzirdes pārbaude. Rima, par prieku mums, piedzimis vājdzirdīga.

VĀJDZIRDĪGAM BĒRNAM PLAŠS ATBALSTS

Drīz vien bērnu dzirdes centrā viņai piešķir dzirdes aparātus – skaistus, rozā krāsā. Tiem ir tādi stiprinājumi, ka bērns tos nevar noņemt, tomēr, neraugoties uz to, viņai tos tāpat šad tad izdodas dabūt mutē. Tad brīnāmies, kāpēc aparāts nestrādā. Izrādās, tieši mitruma dēļ. Dzirdes aparātam ir gaismiņa, kas signalizē par to, ka izlādējusies baterija. Aparātus vērtībā līdz 2000 eiro (ap 1400 latiem) apmaksā valsts reizi trijos gados. Mēs tos esam apdrošinājuši, bet, ja bērns tos pazaudētu, apdrošināšanas kompānija maksātu vien 250 eiro.

Vēl valsts apmaksā arī nedzirdīgo vecāku „bērnu auklītī” – var izvēlēties ar signālu gaismas vai vibrācijas veidā. Par to jau jādodomā grūtniecības laikā. Ieraudzījām modeli, kurā vibrācijas signāls apvienots ar videokameru un ekrānu. To mums arī ieteica pirkt, lai zinātu, kurā brīdī tiešām vajag pie bērna skriet – kādreiz varbūt bērns tikai skaļi smejas vai izdod citas skaļas skaņas. Valsts gan to neapmaksā. Nu, mēģinājām to izcīnīt. Iestādē, kur tos izsniedz, lūdzām apmaksāt tieši šo modeli un pamatojām tā nepieciešamību. Darbinieks paskaidroja, ka esam pirmie, kas to lūdz, un pēc pāris mēnešiem mums tam naudu tomēr piešķir.

CITAS BĒRNU DZIRDĒS CENTRA INICIATĪVAS

Tā kā mūsu meitiņa ir vājdzirdīga, turienes bērnu dzirdes centrs aicināja apmeklēt logopēda nodarbības jau no trīs mēnešu vecuma. Tam bija lieliski rezultāti, jo nodarbībās logopēde izmantoja dažādas mums neparastas metodes: ar dažādu krāsu priekšmetiem un dažādiem skaņu avotiem tika stimulēta bērna dzirdes uztvere, uzmanība un komunikācija. 45 minūšu ilgās nodarbības apmeklējām divas reizes nedēļā. Tas tikai parāda, cik svarīgi bērnam ar dzirdes traucējumiem jau no agra vecuma apmeklēt speciālista nodarbības, lai varētu sasniegt dzirdīga bērna līmeni. Tieši logopēde bija tā, kas pateica, ka valsts sniedz speciālu pabalstu bērnu ar īpašām vajadzībām vecākiem, kuri ved bērnu uz nodarbībām.

Iesniedzu visus dokumentus (tur vajadzēja gan apstiprinājumu no darba devēja, gan atziņu no logopēda par šādu nodarbību nepieciešamību) un tagad varu saņemt pabalstu pusalgas apmērā. Vēlāk, runājot ar citām nedzirdīgām māmiņām ar nedzirdīgiem bērniem, uzzināju, ka daudzas nemaz nezina par šādu pabalstu. Biju tik laimīga, ka par to uzzināju!

Esmu ļoti apmierināta ar visiem bērnu dzirdes centra speciālistiem, kuriem vienmēr var lūgt atbalstu un padomus bērnu audzināšanā. Centrā notiek arī tikšanās ar

visiem speciālistiem, lai pārrunātu bērna nākotnes izglītības iespējas. Jau tagad par to intensīvi spriežam, jo ir jāpieņem lēmums. Kad vēl gaidīju bērnu, jau vajadzēja rezervēt vietu bērnu novietnē. Ja nebūtu to darījusi, netiktu pie iespējas viņu tur ievietot, ko varēju darīt, kad meitiņai bija deviņi mēneši. Tā ir par maksu, taču bērnam ar invaliditāti ir atlaide. Tā kā Beļģijā cilvēki jau trīs mēnešus pēc bērna dzimšanas grib atgriezties darbā, tad veidojas lielas rindas uz bērnu novietni. Cik labi, ka tā ir netālu no mājas.

Tomēr radās problēma: darbs man sākās 6.30, bet bērnu novietne vaļā vien no 7.15. Kas pieskatīs bērnu pa to laiku? Draugam darbs, bērna vecmāmiņa arī ir aizņemta. Bija maz informācijas par to, kā atrisināt šo situāciju. Tā kā meitiņa bija vājdzirdīga, varēju sarunāt, ka darbu sāku astoņos. Pabalsta dēļ varēju atļauties strādāt vien pusslodzi – tas deva arī vairāk brīvā laika: varēju tikties ar draugiem, uzkopt māju.

un rakstītprasmes dēļ nevar pilnvērtīgi palīdzēt saviem bērniem pie mājasdarbu sagatavošanas, tāpēc Beļģijā ir īpaša organizācija, kuras darbinieki palīdz to darīt mājās, 1–2 reizes nedēļā. Viņi arī konsultē par citiem bērna izglītošanas jautājumiem.

PRIEKŠROCĪBAS AR TO NEBEIDZAS

Mana meita teorētiski jau tagad var izmantot tulka pakalpojumu. Tā kā to vēl viņa neizmanto, viņai piešķirtās stundas summējas un krājas – tās viņa varēs izmantot jebkad vēlāk.

Runājot par pabalstiem, Beļģijā nupat cilvēkiem ar nedzirdību ieviesa īpašu integrācijas pabalstu 300 eiro (210 latiem) apmērā, jo strādājošie invalīdi nesaņem invaliditātes pabalstu. To var saņemt no 18 līdz 65 gadu

vecumam, pēc tam maksā vecuma pensiju.

Ritas dzīvesdraugs Mišels paskaidro, ka nedzirdīgajiem daudz jāsastopas ar komuni-

kācijas problēmām: policijā, protams, zīmju valodu nezina, tāpat – ja notiek avārija uz ceļa un jāizsauc palīdzība, nedzirdīgajiem ir grūtības, tāpēc šāds pabalsts ir kā kompensācija par to.

RITAS IZREDZES – STUDĒT VAI VADĪT RESTORĀNU?

Pēc vakarskolas beigšanas mans sapnis bija turpināt izglītību, diemžēl Beļģijā augstskolas nepiedāvā to, ko vēlos. Redzu, ka daudzi šeit ieguvuši labu izglītību, bet sēž mājās bez darba. Lai mācītos, pašam daudz kas jāiegulda, jo par augstāko izglītību jāmaksā. Tāpēc neredzu jēgu šobrīd to darīt, jo nezinu, ko ar izglītību varēšu vēlāk iesākt. Šobrīd esmu apmierināta ar savu dzīvi. Ja tā nebūtu, droši vien meklētu iespējas mācīties tālāk. Un mācīties nekad nav par vēlu. Kas zina, paaugsties bērns, varbūt iestāšos universitātē.

Mišels piebilst: „EXKI vadītājs mazliet prot zīmju valodu un viņam bija plāns izveidot restorānu, kur visa apkalpošana notiktu zīmju valodā. Bet ir vajadzīgs nedzirdīgais, kas to vadītu. Vadītājs šo iespēju reiz piedāvāja man, bet man jau ir stabils un labi atalgots darbs. Varbūt Rita nākotnē varētu vadīt topošo restorānu, līdzīgi, kā tas ir citās valstīs.” ▲

Vecākiem vakaros mājās ir cītīgi jāstrādā ar bērnu, ja grib, lai viņš vēlāk kaut ko dzīvē sasniegtu**BĒRNAS IZGLĪTĪBAS IESPĒJAS**

Tagad domājam par pirmskolas izglītības iestādi (PII), kas ir no 2,5 gadu vecuma. Pašvaldības pārvaldītājās iestādēs ir sistēma, ka nedzirdīgs bērns var mācīties kopā ar dzirdīgajiem, tomēr, ja viņš netiek līdz citiem, automātiski tiek nosūtīts uz nedzirdīgo PII.

Tāpēc mums ieteica meklēt citu izglītības iestādi, kur bērniem ar dzirdes traucējumiem tiek sniegts papildu atbalsts. Uz šo vietu ir rindas, un dzirdes centra speciālisti brīdināja, ka būs pat jāstāv naktī rindā. Sākumā gatavojāmies, ka jau februārī būs jāstāv rindā, taču nesen bērnu novietnē bija sapulce, ka tiem vecākiem, kam bērni ir šeit, ir prioritāte uz tikšanu minētajā PII un rindā nebūs jāstāv. Bijām ļoti priecīgi! Tagad varam kādu brīdi atvilkt elpu, taču drīz jau atkal būs jādomā par bērna skolu. Jā, Beļģijā viss tiek plānots krietni uz priekšu.

Tagad meitiņa, kurai jau ir 13 mēneši, ir ļoti sabiedriska un grib visu laiku sarunāties, arī zīmju valodā. Mēs vēlētos vēl vienu bērnu – puisīti, tomēr ne vairāk, jo bērnu audzināšana ir liela slodze. Nepietiek, ka bērnu aizsūta pie logopēda un uz bērnodārzu, vecākiem vakaros mājās ir cītīgi jāstrādā ar viņu, ja grib, lai bērns vēlāk kaut ko dzīvē sasniegtu. Dažreiz vecāki savas sliktās lasīt-

KĀ SURDOTULKUS SAGATAVO ZVIEDRIJĀ

INESE IMMURE NO ALĪNAS BERGMANES – LIKSELES PERSONISKĀ ARHĪVA

Jūnija sākumā LNS Rehabilitācijas centra (RC) Zīmju valodas attīstības nodaļas speciālistes – zīmju valodas pasniedzējas un Sociālās integrācijas valsts aģentūras (SIVA) Koledžas lektores Lilita Janševska, Ilona Liniņa, Skaidrīte Baure un Agita Intsone pieredzes apmaiņas nolūkā apmeklēja Sēdertērnas tautskolu (*Södertörn folkhögskola*), kas atrodas Stokholmā.

Tautskola sagatavo ne tikai kvalificētus zīmju valodas tulkus, bet organizē arī intensīvos zīmju valodas kursus visos līmeņos un veic nedzirdīgi neredzīgo personu tulku apmācību.

Vizīte notika projekta „Latviešu zīmju valodas attīstība” ietvaros, kuru finansē Baltijas Bērnu fonds. Projekta dalībnieces tikās ar tautskolas pasniedzējiem zīmju valodas nodarbību vadītājiem, kuri pastāstīja par savām darba metodēm.

Ar saviem vērojumiem un pārdomām „Kopsolī” dalās S. BAURE, kas SIVA Koledžā topošajiem tulkiem māca zīmju valodas pamatus.

Sodertornas tautskolā studentus surdotulka specialitātei gatavo 4 gadus (mūsu koledžā zīmju valodas pamatus studenti apgūst tikai astoņus mēnešus ar pārtraukumiem).

MĀCĪBĀS LIELA SLODZE

Gadā skolā iestājas ap 30 studentu, bet skolu pabeidz tikai puse. Studenti sadalīti divās grupās – ar priekšzināšanām un iesācējos. Mācības ir bez maksas. Bet studenti ņem kredītu no bankas dzīvokļa īrei un uzturam mācību laikā.

Mācības ir intensīvas, lekcijas notiek katru darba dienu. Pirmajā gadā studenti mācās komunicēt, kontaktēties ar nedzirdīgajiem zīmju valodā bez gatavām mācību lapām un vārdu saraksta, jo tas traucē pilnvērtīgi apgūt zīmju valodu. Regulāri notiek prakse.

STINGRA VĒRTĒŠANA

Tur arī māca līdzīgi kā mums dzimto valodu, ētiku, nedzirdīgo kultūru. Liela vērtība pievērsta studenta dzimtas valodas zināšanām. Iestājeksāmenā, kā arī mācību gadam noslēdzoties, katram jāaizpilda tests dzimtas valodas gramatikā.

Ja students regulāri apmeklē lekcijas, bet vāji zina zīmju valodu, viņš neņem nekādu atlaidi vai pretimnākšanu.

Studentus vērtē tikai pēc zināšanām, un studenti ar vājām valodas zināšanām nevar kļūt par surdotulkkiem.

Nākamajos mācību gados studenti pāriet pie tulkošanas grūtākajiem uzdevumiem. Tikai uz mācību beigām viņiem pasniedz dažādu zinātņu nozaru terminu zīmes. Par nožēlu jāmin, ka mēs koledžā jau pirmajā mācību

gadā cenšamies studentiem „piebāzt” galvu ar visām zīmēm.

ATŠKIRĪBĀ NO MUMS

Tautskolā studentiem nav jāraksta nopietni referāti, nav jā sagatavo un jāaizstāv kvalifikācijas darbs. Te lielāko nozīmi piešķir studenta kā topošā surdotulka zīmju valodas apguves kvalitātei, viņa sagatavotībai praktiskajam darbam.

Apskaužami, cik labi tautskolas studiju telpas apgādātas ar moderno video un datortehniku, kas dod arī iespēju pašam studentam pārbaudīt savas zīmju valodas zināšanas.

VALODU CENTRĀ

Mums bija dota iespēja pabūt Stokholmas Valodu centrā, kur darbojas zviedru zīmju valodas lietošanas uzraudzības padome. Tur pētī, kā notiek zīmju valodas izmantošana dažādās Zviedrijas nedzirdīgo izglītības un citās iestādēs. Padome palīdz arī pārveidot nedzirdīgajiem vienkāršā un saprotamā valodā tekstu dažādām iestādēm, kuras apmeklē nedzirdīgie cilvēki.

Padomē darbojas divi nedzirdīgie speciālisti un viens dzirdīgais (mūsu tautietes Alīnas Likseles vīrs). Viņi arī sadarbojas ar Stokholmas universitāti, pēta zviedru zīmju valodas gramatiku.

Braucot mājup, domāju par mūsu zīmju valodas apmācību sistēmu. Daudz, daudz šeit jādara un jāmaina... Zviedrijas pieredze rāda: lai kaut ko uzlabotu, vispirms nepieciešams panākt, lai Izglītības likums zīmju valodai piešķirtu otrās valsts valodas statusu. Tikai tad Latvijā varēsim panākt reformas nedzirdīgo izglītības sistēmā un surdotulku sagatavošanu.

Pateicība: Liels, liels paldies par palīdzību un sirsnīgo uzņemšanu mūsu „gidei” Alīnai Likselei, kas ziedoja mums divas dienas. ▲

EIROPAS PILSOŅU GADS – 2013

PAR TIESĪBĀM PIEKĻŪT ES IESTĀDĒM ZĪMJU VALODĀ

Katru gadu 21. februārī ir Apvienoto nāciju organizācijas (ANO) Starptautiskā dzimtas valodas diena, ko ANO dalībvalstīs atzīmē ar dažādiem pasākumiem, lai veicinātu valodu un kultūru daudzveidību, savstarpēju sapratni, daudzvalodību un multikulturalismu ar mērķi „sekmēt visu pasaules cilvēku runāto valodu saglabāšanu un aizsardzību”.

Zīmju valodas ir visas pasaules nedzirdīgo dzimtas valodas. Tās ir dabiskas valodas ar tādām pašām lingvistiskām īpašībām kā runātajām valodām un ir attīstījušas gadu gaitā dažādās nedzirdīgo sabiedrībās. Tāpat kā runātās valodas, zīmju valodas ļoti atšķiras starp valstīm un etniskajām grupām. Dažas valstīs ir vairāk nekā viena zīmju valoda vai tās dialekts, un valstīs ar kopīgo runāto valodu ne vienmēr ir vienāda zīmju valoda (piemēram, Vācijā un Austrijā).

Eiropas Nedzirdīgo savienība (EUD) uzskata, ka tiesības runāt zīmju valodā ir cilvēka pamatvajadzība. Pieeja zīmju valodai ir būtiska, lai tiktu īstenots citu cilvēku vajadzības, piemēram, vienlīdzīga izglītība, informācija un politiskā līdzdalība. Šis gads ir Eiropas Pilsoņu gads, kas veltīts tiesībām, ko nodrošina Eiropas Savienības (jebkuras tās dalībvalsts) pilsonība. Tā ietvaros EUD vēlas mudināt Eiropas institūcijas, lai tās paplašina pieeju Eiropas Parlamenta vēlēšanām 2014. gadā, kamēr vēl gatavojas tām.

ES Pamattiesību harta par tiesībām apliecināt tiesības katram cilvēkam „rakstīt ES iestādēm vienā no oficiālajām valodām un saņemt atbildi tajā pašā valodā” (41. p. 4.p.). Oficiālās ES valodas ir bulgāru, čehu, dāņu, holandiešu, angļu, igauņu, somu, franču, vācu, grieķu, ungāru, īru, itāļu, lietuviešu, latviešu, maltiešu, poļu, portugāļu, rumāņu, slovēņu, spāņu un zviedru. Tomēr darba valodas ir angļu, franču, kā arī zināmā daudzumā vācu valoda (lai samazinātu tulkošanas darbu).

Daudzi zīmju valodas lietotāji rakstīto valodu uzskata par būtisku barjeru. Turklāt hartas 21. pants norāda uz diskriminācijas aizliegumu arī valodas un invaliditātes dēļ, jo ES apstiprinājusi ANO Konvenciju par cilvēku ar īpašām vajadzībām tiesībām, kas dalībvalstīm prasa garantēt viņu politiskās tiesības. Šo iemeslu dēļ nedzirdīgajiem ir lielas pozīcijas, lai cīnītos par pilnīgu un vienlīdzīgu pieeju zīmju valodā ES iestādēm un Parlamenta vēlēšanām.

Pilnīgai politiskai līdzdalībai jāiekļauj pilns vēlēšanu cikls, ietverot sagatavošanos, ja kāds vēlas kandidēt tajās. Informācija par politiskajām partijām, partiju un iestāžu organizētajiem pasākumiem, pieeja informācijai internetā un arī personiski – to visu jānodrošina zīmju valodā. EUD ir nozīmīga loma nedzirdīgo pilsoņu informēšanā par to tiesībām kā ES pilsoņiem.

Tikai savā dzimtajā valodā visu Eiropas valstu pilsoņi var pilnīgi saprast patiesi vienotas Eiropas guvumus un norises. ▲

*Pēc EUD materiāla sagatavoja:
laikraksts „Kopsolī”*

ĪPAŠA PILSĒTA CILVĒKIEM AR ĪPAŠĀM VAJADZĪBĀM

INESE IMMURE AIGARS PRŪSIS

Šogad Eiropas izcilāko tūrisma galamērķu projekta (EDEN) tēma ir pieejams tūrisms jeb tūrisms cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. EDEN (*European Destination of Excellence*) ir starptautisks konkurss, un no Latvijas bija pieteiktas piecas pilsētas: Jūrmala, Sigulda, Jelgava, Liepāja un Daugavpils.

Uzvarēja Liepāja – pilsēta, kura jau kopš 2000. gada sadarībā ar Liepājas Neredzīgo biedrību mērķtiecīgi domā par universāla dizaina īstenošanu, kas nozīmē, ka ir nodrošināta pieejama vide, produkti, pakalpojumi un informācija visiem cilvēkiem, arī cilvēkiem ar invaliditāti.

Lai arī veiktie uzlabojumi vairāk paredzēti cilvēkiem ar redzes un kustību invaliditāti, tas liek aizdomāties arī mums – cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem – par to, ko mēs varētu darīt un ko rosināt pašvaldībām, lai arī mums būtu vairāk pieejama pilsētvide un mēs varētu pilnvērtīgāk baudīt tūrisma.

Vispirms Liepājā tika uzstādīti pīkstošie luksofori, kas ļauj vājredzīgajiem un neredzīgajiem šķērsot ielu, tad īpašie ceļu zīmju stabi, gājēju pārējas jeb brauktuves vienā līmenī ar ielu un tagad Liepājā, pateicoties ES fonda atbalstam, būs pirmā pludmale Baltijā cilvēkiem ar redzes un kustību traucējumiem.

LAI VARĒTU JŪRĀ IEIET

Tieši Liepājas pludmalei ir radītas piecas audioboņas (*skat. attēlā*), kas sniedz informāciju cilvēkiem ar redzes traucējumiem, cik tālu viņi atrodas no krasta. Audioboņas atradīsies ūdenī apmēram 25 metru attālumā viena no otras, no krasta tik tālu, kur ūdens dziļums ir aptuveni pusotra metrs. Tās darbojas ar skaņas intervālu 10 – 15 sekundes un raidītāju krastā. Pašiem peldētājiem tiek izsniegta procece, kas aktivizē raidītāju krastā. Pateicoties tam, vājredzīgajiem un neredzīgajiem tagad nodrošināta droša peldēšana un iznākšana krastā. Šīs bojas jau uzstādītas.

Savukārt cilvēki ar kustību traucējumiem jūrā varēs ieiet, izmantojot īpašu peldēšanas ratiņkrēslu. Viņu rīcībā būs arī asistents – pavadonis. Ir ierīkotas arī atbilstošas dušas un pārgērbšanās telpas un koka laipa, lai cilvēki rītiņkrēslā un māmiņās ar bērnu ratiņiem varētu tikt līdz jūrai, ko iepriekš neļāva pludmales smiltis.

KĀ NODROŠINĀT INFORMĀCIJU

Pilsētā ar ES fonda atbalstu ir izveidotas arī taktilās jeb sataustāmās kartes, kas ļauj cilvēkiem

ar redzes traucējumiem gūt informāciju par novietotajiem objektiem un ir uzstādītas gan pludmalē, gan pilsētas centrā un izgatavotas no cietiem materiāliem, un izturīgas pret laika apstākļiem. Nākamajā gadā tiek plānots uzstādīt apskates objektu modeļus (piemēram, pieminekļa) taktilā izpildījumā, kuru aptaustot var iegūt informāciju par apskates objektu.

Žurnālistiem, tostarp *Kopsolī* korespondentei, kas EDEN projekta vadītāja Armanda Muižnieka vadībā bija atbraukuši iepazīties ar Liepāju, vēl bija iespēja izstaigāt neredzīgajiem un vājredzīgajiem speciāli izstrādāto maršrutu *Sadzirdi, sasmaržo, satausti Liepāju!* neredzīgā gida Artūra Līvmaņa vadībā. Izmantotu pilsētas piedāvātās iespējas.

VAI IZMANTOS PILSĒTAS PIEDĀVĀTĀS IESPĒJAS?

Kā pastāstīja Ieva Hmieļevska, Liepājas reģiona tūrisma informācijas biroja vadītāja, EDEN projekta ietvaros darbam ar neredzīgajiem tūristiem un cilvēkiem rītiņkrēslā apmācīti 15 gidi, tostarp Artūrs. Viņš gan atzina, ka paši neredzīgie nav īpaši motivēti iziet sabiedrībā – viņi labāk sēž mājās pie datora. I. Hmieļevska arī atzīst, ka ir jāinformē gan visa sabiedrība, gan paši cilvēki ar invaliditāti, lai viņi izmantotu pilsētas piedāvātās iespējas.

Liepājas Neredzīgo biedrības vadītājs Māris Ceirulis cita starpā pieminēja topošo „Laimas” šokolādes fabrikas muzeju Rīgā, kur tikšot padomāts arī par nedzirdīgajiem, – muzeja veidotāji interesējušies arī par viņu vajadzībām.

Ar žurnālistiem kopā devās arī *Sustento* valdes priekšsēdētāja Gunta Anča, kas atzīmēja, ka Latvijā ir diezgan daudz vietu, kas pieejamas cilvēkiem ar kustību traucējumiem, bet nav apkopota informācija par tām. Tāpēc šī gada EDEN projektā paredzēts izveidot arī speciālu Latvijas karti un sadaļu portālā www.latvia.travel, kur ceļotāji ar īpašām vajadzībām var izvēlēties sev piemērotāko ceļojumu.

NEZIRDĪGIE SAVU DAĻU JAU DABŪJUŠI

Tagad Liepājai ir mērķis piecu gadu laikā iegūt statusu „Pilsēta visiem”. Tāds statuss šobrīd ir trim pilsētām – Askersundai (Zviedrija), Palmajai de Maljorkai un Pamplonai (Spānija). *Kopsolī* interesējās, vai šo 5 gadu laikā paredzēti kādi pasākumi cilvēkiem ar dzirdes invaliditāti, piemēram, padarot pieejamu Liepājas teātri, uzstādot tajā indukcijas cilpu un titrējamo mašīnu. Liepājas domes priekšsēdētāja vietnieks **Gunārs Ansiņš** (*attēlā*) atbildēja, ka tad ir jāmeklē finansējums, jo tas ir dārgs pasākums, un viņš uzskata, ka **nedzirdīgie savu daļu Liepājā jau ir dabūjuši** – viņu rīcībā ir jauns rehabilitācijas centrs.

Brauciena laikā žurnālistiem bija iespēja pabūt Skrundas muižā – pirmajā viesnīcā Latvijā, kur ir domāts par cilvēku ar kustību traucējumiem vajadzībām: viņiem ir īpaši pielāgots numurs un iespēja iekļūt ēkā ar pacelēju. ▲

GLĀBĒJS

Vai var p i e n e m t darbā n e d z i r d ī g u s l i c ē j u g l ā b ē j u, k u r a m i r n e p i e c i e š a m a i s g l ā b ē j a s e r t i f i k ā t s?

Tiesas lēmums, kas pieņemts ASV, demonstrē, ka tas iespējams.

Sertificēts, ar diplomu

22 gadus vecais Nikolass Keits ir nedzirdīgs kopš dzimšanas un saziņai izmanto zīmju valodu. Viņš lieto arī kohleāro implantu, kas palīdz uztvert skaņas, piemēram, svilpienus vai cilvēku saucienus pēc palīdzības.

Keits ieguva jaunākā glābēja sertifikātu, pēc tam beidza speciālo treniņprogrammu, iegūstot pilntiesīga glābēja diplomu.

Ārsts noraida viņa kandidātūru

Pēc kursu pabeigšanas Keits pieteicās darbā uz slīcēju glābēja amatu apgabala sabiedriskajā peldbaseinā. Viņš lūdza, lai darba saņēmumu laikā var ierasties ar tulku, kas iztulkotu citu runātāju teikto.

Pašvaldība sākotnēji nolēma viņam piedāvāt šo darbu, balstoties uz iepriekšējo veselības stāvokļa pārbaudi. Tomēr darbā pieņemšanas komisijas ārsts noraidīja viņa kandidatūru, atsaucoties uz to, ka Keits nespēj dzirdēt.

Arī apgabala Drošības un vadības riska konsultanti izteica bažas par Keita spēju pildīt savus darba pienākumus. Tad pašvaldība pieņēma lēmumu atteikties no Nikolasa.

Tiesa atzina: nedzirdīgais Keits var būt glābējs

Nikolass Keits iesūdzēja pašvaldību tiesā, apgalvojot, ka viņš ir pietiekami kvalificēts, ka viņš ir spējīgs veikt glābēja darbu, vienīgi viņam nepieciešams radīt atbilstošus apstākļus. Pašvaldība tam nepiekrīta, uzsverot, ka dzirde ir ļoti būtisks šī darba elements.

Tiesa atzina, ka spēja dzirdēt šajā darbā nav ļoti svarīga, jo peldētāji, nonākot kritiskā situācijā, lai pievērstu apkārtējo uzmanību, parasti izmanto roku kustības.

Keita pieaicinātais eksperts uzsvēra, ka **pasaulē visvairāk slīcēju uzglābis nedzirdīgais glābējs Lerojs Kolombo**.

Kāpēc gan tāds pats nevarētu būt Nikolass Keits?

Sagatavoja: Informācijas centrs

Foto: www.nr.nlh1.com

MAZS CEĻOJUMS: UZ VALKU UN VALGU

IRĪNA JIRGENSONE IRĪNA JIRGENSONE UN IGORS KURZENKOVŠ

Agrā jūlija rītā 12 cilvēku grupa no Valmieras devās uz Latvijas pilsētu Valku un tās Igaunijas dvīņu pilsētu Valgu. Ceļā uz Valku kopīgi tika izskatīta karte un izvēlētas vietas, kuras vajadzētu apmeklēt. Apmēram pēc stundas brauciena jau bijām nokļuvuši Valkā, kur autoostā mūs sagaidīja vietējie ceļveži Edgars un Zoja, kas palīdzēja mums orientēties pilsētā.

Ekskursija sākās gar Pedeles upi, un pirmā pietura mums bija Putraskalns, kura nosaukums radies no kādreizējā tuvējā Putras ciema. Te bērnībā bijusi igauņu – somu rakstnieces Hellas Vuolijoki un igauņu teātra dīvas Līnas Reimanes rotaļu vieta.

Tālāk ceļš gar upes krastu veda pāri Latvijas un Igaunijas robežai, līdz nonācām Valgas centrā. Tur skatījām piemiņas plāksni Polijas karalim Stefanam Batorijam, kurš pēc Livonijas kara Valgai piešķīra pilsētas tiesības (1584).

Turpat bija redzama arī 1816. gadā celtā Jāņa baznīca, būvēta pēc Rīgas arhitekta Kristofa Haberlanda projekta. Tajā atrodas ērģeles, kuras iekļautas 200 labāko Eiropas ērģeļu sarakstā.

Piemīna s plāksne uzstādīta (1934) arī uz Jāņa baznīcas sienas – par godu 200 kritušajiem somu karavīriem, kuri piedalījās Igaunijas brīvības cīņās. Padomju laikos tā tika sadragāta, un to atjaunoja 1999. gadā.

Blakus Jāņa Baznīcai atrodas Rātsnams, kuru uzbūvēja kādreizējā tirgus laukuma malā 1865. gadā. Tālāk ceļš no pilsētas centra veda uz Valgas muzeju (attēlā), kurā pavadījām vairāk nekā stundu, izzinot Igaunijas un Valgas vēsturi un ciešo saikni ar Latviju.

Interesanti, ka kādreiz Valka un Valga bija viena pilsēta, kas piederēja Latvijai.

Latvija uzdāvināja Igaunijai pusi no pilsētas kā pateicību par palīdzību un atbalstu karā. Taču zemi sadalīt bija grūti, jo katra valsts gribēja pēc iespējas lielāku zemes gabalu, tāpēc tika aicināti speciālisti no Anglijas, lai tie palīdzētu sadalīt zemi. Sadalot visas ievērojamākās un svarīgākās celtnes palika Igaunijas pusē (dzelzceļa stacija, baznīcas, skola utml.), tāpēc Latvijas pusē jeb Valkā daudzas pilsētai vajadzīgās ēkas būvēja no jauna.

Pēc garās pastaigas pa Valgu meklējām igauņu tradicionālo virtuvi. Diemžēl nevarējām tādu atrast, tāpēc iegriezāmies

korējiešu ēstuvē, kurā nobaudījām austrumu labumus. Dažs labs nogaršoja arī haizivs gaļu, bet ņemt varžu kājiņas gan neviens neuzdrīkstējās.

Bija interesanti paklausīties veikalā darbinieku stāstījumu par dzīvi Valgā: „Kopš Igaunijā ieviesa eiro, cenas nepārtraukti aug, un cenu kāpums vēl nav apstājies. Kādreiz Valga bija armijas pilsēta, bet tagad robeža atvērta, tāpēc armijas darbinieku skaits samazināts, līdz ar to ir mazāk darbavietu. Ir grūti dzīvot, jo mums nav rūpnīcu. Ļoti daudz jauniešu brauc prom darba meklējumos. Paliek vecā paudze.”

Ar pārdomām par vēsturi, par nākotni – tādi domīgi iekāpām vilcienā atpakaļceļam uz mājām Valmierā, Latvijā. ▲

ATPŪŠOTIES BRĪVĀ DABĀ, IEPAZĪSTI RĪGU!

BAIBA BICĒNA

Rīgā ir vairāki ezeri, Daugava un vairākas mazas upītes, jūra un daudzi parki. Vasarās tur visur atpūšas cilvēki.

Rīgā dzīvojošiem 3. grupas dzirdes invalīdiem ir dota iespēja bez maksas braukt visos pilsētas tramvajos, trolejbusos un autobusus. Kamēr ir vasara, vajag to izmantot, jo Rīgā un tās tuvumā noteikti ir vietas, kurās varbūt nekad vēl neesat bijuši. Uz tālāk pieminētajām vietām var aizbraukt ar sabiedrisko transportu.

Pastāstīšu par dažām vietām, kuras pati iepazīnu un iesaku apskatīt arī jums!

VECMĪLGRĀVIS UN DAUGAVGRĪVA

No centra uz Vecmīlgrāvi var aizbraukt ar 2. un 24. autobusu. Ja Vecmīlgrāvī izkāpj pieturā „Martas Rinkas iela”, tad, ejot pa labi, var nokļūt parkā un kultūras centrā „Ziemeļblāzma”, kura skaidā ēka tagad ir pilnībā atjaunota, arī parks saposts. Ir ko skatīties, teritorija plaša.

Tālāk iesaku ar 24. autobusu braukt līdz Skanstniekiem. Tad iet pa Airu, pēc tam Zvejas ielu, līdz paveras skaists skats uz plašo Daugavas attekku, jahtu piestātnēm, jaunajām privātmājām.

Zvejas iela beidzas pie Mangaļu prospekta. Ja iet pa netālo Vēlavu ielu, var aiziet arī līdz jūrai.

VECĀKI UN MANGAĻSALAS MOLS

Jābrauc ar 24. autobusu līdz galam. Pa Mangaļsalas ielu iet līdz Daugavai un pavērot, kas notiek Man-Tess piestātnēs un pretējā krastā: skats interesants!

Tālāk Saivas iela aizvedīs jūras virzienā. Pa ceļam var uzmet aci cietokšņa paliekām, un tad jau mols ir klāt.

No mola labi redzami garāmslidošie kuģi – pamājiēt tiem ar roku! Lielo prāmju un jahtu pasažieri savukārt pamās jums pretī.

Kad mols izstaigāts, padomājiēt, ko darīt tālāk: var braukt atpakaļ ar autobusu vai arī iet pa krastu uz Vecākiem. Gājiens pa smiltīm aizņems kādas divas stundas. Ja daudz laika nav, kāpiet autobusā un – uz priekšu! Ja vēlaties iet pa taciņu cauri mežam, tad jāizkāpj pie *Nometnes* pieturas; ja mīlat asfaltu, tad pieturā – *Mangaļu prospekts*. Tad pa Vēlavu ielu līdz pludmalei, tad pa zaļo celiņu gar jūras krastu jānoiet apmēram kilometrs līdz Vecāķu centram, kur daudz kafejnīcu, atrakciju, pludmales volejbola laukumu utt.

Vēl apmēram 10 minūšu gājiena attālumā ir nūdistu pludmale – vieta, kur atļauts sauļoties kailiem.

Vecāķu centram tuvāk atrodas dzelzceļa stacija un mikroautobusu galapunkts, bet var arī doties atpakaļ uz 24. autobusu, kas nogādās Rīgas centrā.

Vasara vēl turpinās, un arī manam stāstam sekos turpinājums. Rīgas apkaimē ir vēl daudz skaistu vietu! ▲

NEDZIRDĪGO TŪRISTU GRUPA NO SANKTPĒTERBURGAS APMEKLĒ RĪGU

INĒSE IMMURE OĻĒGS KOLAČEVŠ

Arvien vairāk pasaulē tiek organizētas ekskursijas, ņemot vērā tūristu īpašās vēlmes, programmās iekļaujot ne tikai populārākās tūrisma apskates vietas, bet arī viņiem svarīgu objektu apmeklējumu. Tādas tiek veidotas arī nedzirdīgiem tūristiem, ietverot vietējo nedzirdīgo kopienas vai organizācijas apmeklējumu.

Piemēram, Vēzemaņa ceļojumu firma (*Wesemann Travel*) Holandē, ko dibinājis nedzirdīgais Johans Vēzemanis ar saviem dzirdīgiem dēliem, kuri ir cieši saistīti ar nedzirdīgo kultūru, piedāvā izveidot speciālu ceļojumu programmu individuāliem tūristiem vai grupai uz jebkuru valsti, iekļaujot arī vietējās nedzirdīgo organizācijas kultūras aktivitātes vai nedzirdīgo skolas apmeklējumu.

Līdzīgi rīkojās arī nedzirdīgais Oļegs Kolačevs no Sanktpēterburgas, kurš noorganizēja ceļojumu uz Rīgu 30 nedzirdīgo tūristu grupai no Krievijas. Oļegs šo ekskursijas programmu plānoja sadarbībā ar LNS biedri Tatjanu Osetrovu (šobrīd dzīvo Itālijā). Viņa pērnasar uz Rīgu bija atvedusi nedzirdīgo itāļu tūristu grupu un palīdzēja sagatavot arī šo ekskursiju.

DAUDZVEIDĪGA, PLAŠA PROGRAMMA AR PĀRSTEIGUMIEM

Un tā 20. – 23. jūnijā nedzirdīgie tūristi baudīja viņu interesēm un vēlmēm atbilstoši sastādītu ceļojumu programmu. Pirmajā dienā viņi iepazinās ar LNS – apmeklēja gan galveno mītni Elvīras ielā, gan Līgo dienai velīto pasākumu kultūras centrā *Rītausma*. Nākamajās dienās viņi apmeklēja Vecrīgu un, braucot ar kuģīti un ar tūristu autobusu-kabrioletu, apskatīja pārējo Rīgu. Jūrmalā atpūtās un peldējās, pēc tam pie jūras vēroja Vasaras saulgriežu ielīgošanas pasākumu. Pēdējā dienā Pēterburgas tūristi baudīja sauli tikko atklātajā pludmalē Ķīpsalā pie Vanšu tilta un devās uz Cen-

trāltirgu iepirkt produktus, kādi nav pie viņiem, un tad pilnām somām varēja doties mājās. Visi kā viens teica: „Rīgā bija viss, ko gribējām...!”

Apmeklējot LNS Rehabilitācijas centru, tūristi bija pārsteigti, ka uz 1700 biedriem ir 35 tulkī. Sanktpēterburgā uz 12 000 nedzirdīgajiem ir tikai desmit tulkī. Oļegs domā, ka redzētais liks nedzirdīgajiem padomāt un aktīvāk pieprasīt tulkus skaita palielināšanai.

Savukārt kultūras namā *Rītausma* Rīgas biedrība bija sarūpējusi tūristiem daudzveidīgu atpūtas programmu Līgo dienas noskaņās, piedāvājot gan plašu koncertprogrammu, ko sniedza *Rītausmas* un Jelgavas grupas pašdarbnieki, gan dažādas rotaļas un spēles.

Pasākumā vairāki Pēterburgas nedzirdīgie pieredzēja atkalredzēšanās prieku ar saviem bijušajiem skolasbiedriem pat pēc 30 gadiem. Viņi bija kopā mācījušies agrāk, kad Latvija bija Padomju Savienības sastāvā. Vairāki mūsu biedri, kas bija klāt, piemēram, Ira Kuļikova, Vladimirs Lagunovs, Dmitrijs Sergejenko, Larisa Osetrova, Olga Majkska, Olga Gajeva, Jurijs Kiseļevs bija mācījušies Ļeņingradas (*toreizējais Pēterburgas nosaukums*) Nedzirdīgo internātskolā.

KĀ TAS VISS SĀKĀS

Pats ekskursijas grupas vadītājs Oļegs Kolačevs ar tūrisma aizraujas jau no bērnības. Sākumā ceļojis ar vecākiem pa visu Padomju Savienību, pēc skolas beigšanas – patstāvīgi un ar draugiem arī ārpus tās. Oļegam patīk

arī organizēt tūrisma braucienus. 1991. gadā viņš strādāja ceļojumu aģentūrā „Intertur”, ar kolēģiem organizēja lielu Jaungada ekskursiju nedzirdīgajiem uz Tallinu. Viņa vadībā nedzirdīgie apmeklēja gan Nedzirdīgo ziemas olimpiskās spēles ASV, gan Pamira kalnus.

Enerģiskais Oļegs izveidojis un brīvprātīgi vada pats savu mājaslapu *Saint-Petersburg-deaf.com*. Sākotnēji tas bija tūrisma blogs, bet tagad jau neatkarīgs portāls nedzirdīgajiem un vārdzirdīgajiem ar informāciju un reportāžām par dažādām tēmām, sākot no kultūras līdz sportam.

VISI ĻOTI APMIERINĀTI

Braucienus uz Rīgu Oļegs sāka organizēt jau janvārī, un grupa tika nokomplektēta ļoti ātri – divās nedēļās. Pēc tam saplānoja programmu: transportu, naktsmītnes, ēdināšanu, pasākumus, apskates objektus utt. Par rezultātiem liecina pozitīvās atsauksmes: nedzirdīgie tūristi ar braucienus uz Rīgu bija ļoti apmierināti. Tā bija lieliska iespēja aplūkot līdz šim neredzētas vietas, satikties ar sev līdzīgiem cilvēkiem, iepazīties ar latviešu tautas tradīcijām un atpūsties latviskā garā.

SECINĀJUMS: PAŠI VAR VEIKSMĪGI ORGANIZĒT EKSKURSIJAS

Ar šo ekskursiju Tatjana gan Oļegam, gan tūristiem no Pēterburgas pierāda, ka arī paši nedzirdīgie bez dzirdīgiem starpniekiem var veiksmīgi organizēt un vadīt ekskursijas, izņemot zīmju valodas tulkus nepieciešamību atsevišķos gadījumos. Ceļojumu mērķis

ir arī veicināt kontaktus ar citu valstu nedzirdīgajiem, jo nedzirdīgo kultūra un zīmju valoda viņiem vienmēr ir pirmajā vietā kā saskarsmes avots.

Oļegs ir gatavs piedāvāt arī Latvijas nedzirdīgajiem īpašu ekskursijas programmu pa Sanktpēterburgu: gan nedzirdīgo gidu, gan arī iespēju iepazīties ar turienes nedzirdīgo biedrību. „Dzīvojam vienu reizi – tāpēc jācenšas visu paspēt un izdarīt,” sarunas nobeigumā uzsver Oļegs.

Oļegs vēlas paplašināt ekskursiju klāstu nedzirdīgiem tūristiem, piedāvājot jaunas aktivitātes. Viņš gan atzīst, ka organizēt braucienus uz citu valsti ir vieglāk nekā pašam uzņemt viesus savā pilsētā.

Tatjana noslēgumā piebilst: „Lielu prieku mums sagādāja šo tūristus uzņemšana, tāpat kā tas bija ar nedzirdīgo itāļu grupu. Tā ir iespēja viesiem parādīt unikālo Latvijas galvaspilsētu, pastāstīt par tās bagāto vēsturi, reizē parādīt arī Līgo pasākumus, Latvijas nedzirdīgo ikdienas un sabiedrisko dzīvi. Tas viss veicina abpusēju kultūru un pieredzes apmaiņu, stiprina draudzību starp abām pilsētām.

Ekskursija izdevās kā plānots, arī laika apstākļi bija lieliski. Tūristi bija lielā sajūsmā un jutās Rīgā kā mājās. Vecāka gadagājuma tūristi nesteidzoties atcerējās padomju laika Rīgu un salīdzināja to ar mūsdienām, savukārt jaunieši kritiski aktīvāk apmeklēja visus iespējamus apskates objektus – visi kopumā palika ļoti apmierināti. Aizkustinoši bija arī skatīties to, kā daļa tūristu satika savus Rīgā „pazudušos” klasesbiedrus: priekam un asarām nebija gala. Citi iepazinās savstarpēji, atrada kopīgu valodu un sadraudzējās. Daži pat nevēlējās atvadīties no Rīgas, bet gan vēl kādu palikt un padzīvot šeit. Viņi atvadījās ar vārdiem „Vēlreiz atgriezīsimies!”.

Tūristu grupa izsaka sirsnīgu pateicību LNS prezidentam Arnoldam Pavlinam, tikšanās organizatorei Mārai Lasmanei un viņu palīgiem Jadvigai Bočkane, Vidai Meijai un Brigitai Aldersonei par viesmīlīgo uzņemšanu. ▲

LONDONĀ: PIRMĀ NEDZIRDĪGO CELTNIECĪBAS IZSTĀDE

AGNESE KAMARE ROLANDS BARKANS

2013. gada 15. jūnijā Londonā norisinājās pirmā Nedzirdīgo Celtniecības izstāde (Deaf Building Expo) Lielbritānijā. Tās organizators Motijs Alshēvers (Moty Alshever) par to, kāpēc radās šāda doma, skaidro: „Kāds no paziņām man jautāja, vai es zinu kādu būvnieku. Nedzirdīgu. Tad vēl kāds interesējās par iespējām nolīgt nedzirdīgu būvnieku. Tā nu es sapratu, ka mums, nedzirdīgajiem, nepieciešama pašiem sava būvnieku izstāde, kurā plašāku interesentu loku mēs varētu iepazīstināt ar saviem pakalpojumiem, tā veidojot jaunus biznesa kontaktus.”

Izstādes sākumā apmeklētāji varēja iepazīties ar dalībnieku stendiem un piedāvātajiem pakalpojumiem. Tās turpmākajā gaitā notika informatīvas lekcijas par to, kā labāk izvēlēties pakalpojuma sniedzēju, piemēram, arhitektu. Sekoja praktiski padomi par finansēm, kas rodas būvniecības procesā, un cita noderīga informācija.

Izstāde pulcēja krietnu skaitu apmeklētāju ar visām ģimenēm. Viņu vidū bija arī mūsu tautieši, kas laipni piekrita intervijai.

Māris Pūce izstādē prezentēja savu firmu, kura nodarbojas galvenokārt ar iekšējās apdares darbiem. Māris Lielbritānijā ieradies 2005. gadā un sākumā strādājis gadījuma darbus. Savu būvniecības firmu viņš pieteica 2006. gada decembrī. Pārsvārā Māris strādā viens pats vai ar dažiem kolēģiem, tomēr, ja ir lielāki pasūtījumi, aicina palīgā arī citus strādniekus. Viņa galvenā darba vieta ir Līdsā, bet, ja nepieciešams, brauc arī uz citām celtniecības vietām Lielbritānijā. Vaicāts par to, ko viņš cer iegūt no dalības izstādē, viņš atbild: „Ceru izveidot jaunus kontaktus, sadarbību. Ceru, ka tas nākotnē nodrošinās jaunus pasūtījumus.”

Darjus Kaniava, kurš arī uzauzdzis Latvijā, ar ģimeņi kopš 2009. gada dzīvo Londonā. Sākumā viņš strādāja dažādus gadījuma darbus kā vairums. No pagājušā gada oktobra viņš ir reģistrējies kā pašnodarbinātais.

Viņš domā: „Pazīšanās ir ļoti svarīga. Mani uz izstādi paaicināja draugs, bet, protams, arī man pašam interesē, ar ko nodarbojas citi nedzirdīgie. Te ceru iepazīties ar cilvēkiem, kas man varētu nodrošināt pasūtījumus nākotnē.”

Vitālijs Barbulats Lielbritānijā uzturas no 2012. gada aprīļa. Izstādē viņš ieradās kopā ar celtniecības firmu, kurā cer drīzumā sākt strādāt. Viņš apmeklējis kursus telpu iekšdarbos. Kā viņš sazinās ar citiem nedzirdīgajiem? Lūk, atbilde: „Britu zīmju valodu sāku mācīties nesen, tiekoties ar kolēģiem. Vēroju zīmes un tā pamazām mācos.”

Vēlējums mūsu tautiešiem – lai izdodas realizēt ieceres!

Īsi vēl pirms izstāde bija beigusies, tās dalībnieki jau runāja par to, ka vēlētos apmeklēt izstādi arī nākamgad. ▲

SKAISTUMKONKURSĀ ČEHIJĀ

ZIGMĀRS UNGURS UN LAURA KLĀSUPA NO L. KLĀSUPAS PERSONISKĀ ARHĪVA

Kā jau zināms, no 6. līdz 16. jūlijam Čehijas galvaspilsētā Prāgā notika pasaules nedzirdīgo meiteņu un puīšu skaistumkonkurss *Miss Deaf World 2013* un *Mister Deaf World 2013*. Ar tiem pašiem Eiropas valstu dalībniekiem paralēli notika arī Eiropas skaistumkonkurss.

No Latvijas abos konkurssos piedalījās *Mis LNS 2013 Daina Rusule* (attēlā pa kreisi) un *Misters LNS 2013 Intis Zvirbulis* (attēlā pa labi). Viņiem līdzī kā pavadošā persona brauca **Laura Klāsupa** (attēlā vidū), kura šajā konkursā piedalījās pagājušajā gadā. Kā veicās mūsējiem?

Nevienu titulu viņiem neizdevās iegūt, bet viņi bija sajūsmā par visu notiekošo, jaunajiem kontaktiem un iegūto unikālo pieredzi.

Par *Miss Deaf World 2013* kļuva 25 gadus vecā **Taisija Paijo** (Thaisy Payo) no Brazīlijas. Pirmās *Vicemiss Deaf World 2013* godu izpelnījās divdesmitgadīgā slovēniete **Ērika Duričova** (Erika Đuricová). Otrās *Vicemiss* titulu ieguva francūziete **Marianne Kevala** (Marianne Queval, 23).

Bet *Miss Simpātijas* nosaukumu saņēma **Nīkale Sako** (Niahkale Sako, 22) no Mali (tā ir valsts Rietumāfrikā, kas agrāk saucās – Francijas Sudāna).

Savukārt par *Miss Deaf Europe 2013* tika izvēlēta **Melinda Kinala Tima** (Melinda Kinal Timea, 23) no Ungārijas.

Šogad kronēja arī misterus, tātad – puīšus. Par *Mister Deaf World 2013* kļuva meksikānis **Kristiāns Pauls Lopezs Bernals** (Christian Paul López Bernal, 26).

Bet *Eiropas mērogā par Mister Deaf* tika izvēlēts mājinieks, čehs

Bohušs Vlačuha (Bohuš Vlačuha, 20).

Par mūsu pārstāvju iespaidiem stāsta **Laura Klāsupa**!

Šogad par *Miss Deaf World & Europe 2013* titulu saņēmtās meitenes no 41 valsts. Konkursa jaunums bija sacensības par *Mister Deaf World & Europe 2013* titulu, kur spēkiem mērojās 17 puīši un modeļu skate. Modeles piedalījās modes parādē. Katram konkursantam līdzī bija atbraukuši arī pavadoni. Kopā mēs bijām daudz! Šogad organizatori apmaksāja viesnīcu un lidmašīnas biļeti tikai *Mis*, bet *Misteriem* un pavadonei bija jāpērk lidmašīnas biļete un jāmaksā par viesnīcu pašiem. Mums, Lat-

vijas *Misteram* un pavadonei, to visu apmaksāja *LNS*, paldies liels!

Vēl pirms izlidošanas uz Čehiju pajautāju **Dainai** un **Intam**, kādas domas un sajūtas ir pirms starptautiskā konkursa.

Daina: „Pirms braukšanas uz Prāgu cītīgi gatavojos. Gatavošanās skaistumkonkursam sakrīta ar eksāmenu laiku skolā. Gatavoju savu deju, meklēju tērpus un citas lietas. Prāts bija tik aizņemts, ka satraukumam neatlika laika. Neloloju nekādas ilūzijas, vairāk centos domāt par to, lai neko neaizmirstu.”

Intis: „Gribu pamēģināt ko jaunu – kā ir būt *Misteram*, kurš pārstāv savu valsti, un uzzināt, kādas ir šādu konkursu „aizkulises”.”

Lai arī konkurss norisinājās septiņu dienu garumā, garlaikoties nebija laika. Par konkursa „skatuvī” arī šoreiz bija izvēlēta 5* viesnīca, „TOP Hotel”.

Pirmā un otrā diena bija no rīta līdz vakaram aizpildīta ar mēģinājumiem, fotografēšanu portretam, drēbju saņemšanu. Šoreiz konkursantus un modeles jau no pirmās dienas nodrošināja arī ar grimētavu. Pagājušajā gadā tā bija tikai fināla dienā.

Trešajā dienā turpinājās mēģinājumi un notika preses konference, kas atšķīrībā no pagājušā gadu ilga nevis 3, bet tikai 1 stundu. Meitenes skaistā rindā stāvēja aizmugurē uz grīdas priekšā sēdošajiem puīšiem. Tā kā tik

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

lielam dalībnieku skaitam preses konferences telpa bija pārāk maza, pavadoņi palika aiz slēgtām durvīm un modeļiem pavadoņu vietā nācās palīdzēt konkursantiem, ja kaut kas atgadījās. Pēc preses konferences un garšīgām pusdienām visi devāmies uz pilsētu, uz motocikla *Harley Davidson* prezentāciju. Mis un Misteriem bija iespēja nofotografēties gan ar slaveno *Harley* motociklu, gan Čehijā populāriem cilvēkiem.

Ceturtdiena ieies konkursa vēsturē kā pirmā vislielākā nedzirdīgo modes parādes diena. Mis, Misteri un modeles Prāgā, Lucernas zālē – ļoti lielā un skaistā, kas atrodas 4 stāvus zem zemes, ar marmora rotājumiem, – demonstrēja tērpus. Tas bija tik skaists un satraucošs mirklis, ka daudzu acīs mirdzēja aizkustinājuma asaras.

Piektā un sestā diena aizritēja talantu priekšnesuma un pareizas staigāšanas mēģinājumos.

Sepītā diena – klāt ilgi gaidītie notikumi: ģenerālmēģinājums no rīta, bet vakarā fināls! Meitenes, kuras cīnījās par Mis titulu, skatītājiem un žūrijai savu talantu rādīja rindas kārtībā – pēc auguma garuma: pirmā startēja visgarākā meitene, tad nākamā garākā un tā līdz pašai „īsākajai”. Daina savu priekšnesumu – deju sniedza kā vienpadsmitā pēc kārtas. Intim bija astotais kārtas numurs, bet puīšiem gan nevajadzēja ne stāstīt par sevi, ne rādīt kādus talantus. Cerams, ka nākamgad misteriem arī būs jādemonstrē, ko viņi spēj un prot!

Noslēgumā lūdzu mūsējos padalīties savos iespaidos par redzēto un pārdzīvoto konkursā.

Daina: „Skaistumkonkursā man patika draudzīgie cilvēki visapkārt. Ja kaut kas atgadījās vai arī kaut kas bija nepieciešams, vienmēr kāds pasniedza draudzīgu roku un uzmundrināja. Arī brīvprātīgie organizatori savu darbu darīja no visas sirds. Viņi ieguldīja lielu darbu, liekas, bez viņiem pasākums nemaz nevarētu izdoties.

Kā mīnusu varētu nosaukt drukātās programmas trūkumu – visi bijām neziņā par to, kas mūs sagaida. Ja būtu bijusi programma, varētu izvairīties no liekiem pārpratumiem un visur būt laikā. Lai kā arī bija, tomēr manās atmiņās paliks tikai skaistumkonkursa patīkamie brīži, un to bija ļoti daudz.”

Intis: „Man patika staigāt pa „mēli”. Es jutos kā modelis modes skatē. Veļai cīgā ēka lika man sajosties kā seno laiku varonim. Nepatika paši mēģinājumi, tomēr esmu priecīgs, ka izturēju līdz galam. Īsti pārdomāts nebija arī apģērba izsniegšanas process – ne katram laimējās uzreiz dabūt īsto izmēru. Skumji, ka puīšiem nebija paredzēts talantu priekšnesums un stāstījums par sevi. Es jau biju sagatavojis rumu, kā arī talanta demonstrēšanas priekšnesumu, bet – nekā!”

Nobeigumā teikšu: Meitenes un puīši, ja arī jūtos vēlaties piedzīvot kaut ko līdzīgu – piesakieties nākamajā LNS skaistumkonkursā 2014. gadā!

Rezultātus var apskatīties arī internetā: <http://www.missdeafworld2011-2020.com/> ▲

VASARAS SPORTA SPĒLES

KULDĪGĀ UZVAR RĪDZINIEKU KOMANDA

27. – 28. jūlijā Alsungas novadā pie Zvirgzdu ezera atpūtas bāzē „Ezermaļi” notika Kuldīgas biedrības rīkotā netradicionālā sporta diena „Kuldīgas tūrists 2013”.

Laiks bija jauks un saulains, bērni ar prieku peldējās ezerā, bija daudz līdzjutēju un netrūka arī pašu sacensību dalībnieku. Piedalījās 14 komandas no Kuldīgas, Ventspils un Rīgas.

Sacensības prasīja radošu izdomu un veiklību.

Dienas stafetē bija iekļauti dažādi uzdevumi: airēšanas sacensības pa iezīmētu trasi, cīņas uz laipas ar piepūstām kamerām utt.

Kopvērtējumā labākā bija komanda „Rīga” (Oksana Deksnis un Aldis Deksnis); otrie – komanda ar nosaukumu „Krami” (Emīls un Karīna Krami); trešie – „Lauvas Sport Deaf” komanda (Linards Volkovs un Je-

māda” (Valdis Intsons un Natālija Riznika), 2. vietā „Krami” un trešie „Lauvas...”

Pēc tam visi atpūtās pie ugunsкура. Svētdiena sākās ar ļoti siltu laiku. Spēlējām divieļbolu.

Abas dienas pavadījām jautrā noskaņā un bez kādiem negadījumiem. Galvenais tiesnesis sacensību laikā bija Valters Gārnis, viņam palīdzēja Zigmārs Alksnis un Līga Immure.

Paldies visiem sacensību dalībniekiem un arī līdzjutējiem!

Tiksimies nākamvasar!

Teksts: Līga Immure, Zigmārs Alksnis
Foto: Aldis Deksnis

MET ZĀBAKUS UN KARTUPEĻUS, CEĻ PIRAMĪDAS

20. jūlijā – pasākums interešu klubā „Juniors” notika ar moto: Veselā miesā, veselš gars! To gaidījām ar nepacietību. Un tā Rēzeknes novada Ozolmuižas pagastā atpūtas bāzē „Kalēji” pasākuma gaitā tika izveidotas 3 komandas – „Tiger”, „HEAT”, „Pūce”.

Dalībnieki izpildīja neierastus uzdevumus stafetēs un citās grupu sacensībās: uzstādīja rekordus zābaka un kartupeļu mešanā, cēla Ēģiptes piramīdas, pūta burbuļu lietu, kāpa kuģī un veica daudzas citas trakulības.

Dalībnieki atzinīgi novērtēja šo pārdomāto un interesanto pasākuma programmu – par

to liecināja arī veiktā dalībnieku aptauja. Ar diplomiem un medaļām apbalvoti komandu dalībnieki, bet savukārt kapteiņi saņēma kausus, un tika slavēti arī brīvprātīgie, kuri negurstoši rūpējās par visiem organizatoriskiem jautājumiem, – tie bija V. Višņakovs, L. Pauniņa, I. Fomina un citi.

Arī paši dalībnieki palīdzēja veidot šo dienu par atmiņā paliekošu, jo rēzeknieši vēlas tradīciju saglabāt un papildināt tās saturu ar ģimeņu komandu sacensībām.

Pateicoties projektam, patiešām veidojas jaunas atraktīvas tradīcijas mūsu kopienā. Paldies visiem, kas piedalījās pasākumu organizēšanā.

Teksts: Inese Geduša

RSK „NEDZIRDĪGO SPORTS” ĶEGUMĀ

Šogad RSK vasaras sporta spēles jau otro reizi tradicionāli notika kempingā „Sniedzes”, Ķeguma rajonā 6. – 7. jūlijā. Tajās piedalījās 7 komandas – katrā pa 3 dalībniekiem, kuri aktīvi cīnījās par uzvaru.

Komandu sastāvā:

- 1) LAT-USA (Katrīna Mansfield, Eric Mansfield, Ints Skudra),
- 2) NIKE (Natālija Moroza, Kornejs Šmidts, Mihails Filimonovs),
- 3) ALK (Jekaterina Jasinska – Volkova, Lindars Volkovs, Zigmārs Alksnis),
- 4) KAZA (Vineta Kozlova, Juris Kozlovs, Mārcis Rusiņš),
- 5) RGR (Gita Stupāne, Rihards Puksis, Rūdolfs Stupāns),
- 6) BOLGAT (Simona Stupāne, Vadims Jelžovs, Uldis Stupāns),

7) SIĻI (Maksims Bergmanis, Ruslans Osijuks, Ruslans Trubiņš).

Dalībnieku saraksts liecina, ka daži dalībnieki atbraukuši pat no Amerikas un Zviedrijas, lai piedalītos sadraudzības spēlēs. Dalībnieki startēja trīs sporta veidos: volejbolā, telts uzcelšanā un futbolā.

Pēc 2 dienu sacensības tika paziņoti rezultāti. Lūk, pirmās 3 vietas katrā veidā!

• volejbolā: 1. BOLGAT; 2. ALK; 3. LAT-USA

• futbolā: 1. SIĻI; 2. BOLGAT; 3. LAT-USA

• telts uzcelšanā: 1. KAZA; 2. ALK; 3. LAT-USA

Kopvērtējumā ALK ieguva pirmo vietu, LAT-USA – otro, BOLGAT – trešo vietu.

Teksts: Juris Grundulis

JAUNIE NEDZIRDĪGIE SPECIĀLISTI GATAVI STARTĒT DARBA TIRGŪ

INĒSE IMMURE

Arvien paplašinās nedzirdīgo jauniešu skaits, kuri absolvē skolu ar profesionālo novirzienu. Šogad arodu ieguvuši jau 8 jaunieši.

Rīgas Amatniecības vidusskolu absolvēja un multimediju dizaina speciālista diplomu ieguva **Kristaps Legzdiņš**. Viņš papildus saņēma starptautiski atzītu *International Education Society* sertifikātu. Kristaps kā savu diplomdarbu izstrādāja LNS Surdotehnikās palīdzības centra mājaslapu.

Madara Indriksone pabeidza Rīgas

Dizaina un mākslas vidusskolas trikotāžas apģērbu dizaina nodaļu.

Barkavas Profesionālās vidusskolas programmu „Būvdarbi” beiguši un apdares darbu tehniķa kvalifikāciju ieguvuši **Tatjana Ragozina, Kaspars Kanopackis, Jānis Staģītis un Rolands Bruģmanis**.

Alsviķu arodskolu absolvēja **Marika Gobiņa un Sergejs Deņisovs**. Marika sekmiņi apguvusi šuvējas, Sergejs – būvstrādnieka specialitāti.

APSVEICAM!

MĪLI SVEICAM!

91

27. 08 MAIGA DREIŽE, Liepājas

75

11. 08 ERNESTĪNE LASOVIČA,
Daugavpils

70

25. 08 ANTONS BĒRZIŅŠ, Valmieras
31. 08 ZINAĪDA PANTJA, Rīgas

65

3. 08 JEĻIZAVETA ĻISIVŅENKO,
Rīgas

60

11. 08 JĀNIS SPRINCIS, Rīgas
19. 08 ALOIZS BRIŠKA, Rīgas

50

9. 08 OĻEGS HOMIČS, Rīgas
17. 08 TATJANA KAIDAŠA, Rīgas
20. 08 ROLANDS KELLE,

Rīgas biedrība

LNS projekts "KLUSUMA PASAULE"

Ieguldījums tavā nākotnē

EIROPAS SAVIENĪBA

PASĀKUMI 2013. GADA AUGUSTĀ

RĪGĀ

21., 28. 08 pl. 17 Pārrunas

TUKUMĀ

15. 08 pl. 17 Pārrunas

22. 08 pl. 17 Nodarbinātības rakstura informācija

JELGAVĀ

24. 08 pl. 12 „Iekļaujies!” – ieskats dzirdīgo pasaulē

ALŪKSNE

20. 08 pl. 12 Tikai draugi tiekas

23. 08 pl. 12 Lekcija – Akmeņu nozīme mūsu dzīvē

28. 08 pl. 12 Amatniecības darbu

izstāde

DAUGAVPILĪ

18. 08 pl. 13 Tikai draugi tiekas

20., 27., 28. 08 pl. 13 Avīžu un žurnālu koplasīšana

22. 08 pl. 13 Asini prātu

22. 08 pl. 13 Viss par tējām

VALMIERĀ

19. 08 pl. 14 Rekomendējošā konsultācija

22., 29. 08 pl. 14 Avīžu un žurnālu koplasīšana

26. 08 pl. 12 Dekoratīvo rotājumu izgatavošana

26. 08 pl. 14 IK „Dvēseles daile”

LNS BIEDRĪBU PASĀKUMI

RĪGĀ

14., 21., 28. 08 pl. 16 Aktuāli notikumi Latvijā un pasaulē

D/C ĀBEĻZIEDĀ

22. 08 pl. 15 Vingrošana un dejošana

29. 08 pl. 13 Vingrošana un dejošana

KULDĪGĀ

19. 08 pl. 12 Foto izstāde „Mans mājdzīvnieks”

21. 08 pl. 12 Radošā darbnīca

22. 08 pl. 12 Informatīvs pasākums

PLAVIŅĀS

20. 08 Ekskursija uz Alūksni (iepriekš jāpiesakās, vietu skaits ierobežots)

VALMIERĀ

29. 08 pl. 16 Atpūtas pēcpusdiena

SMILTENĒ

21. 08 pl. 12 Laikrakstu koplasīšana

23. 08 pl. 12 Infolaiks

24. 08 pl. 12 Pārgājiens pie Tepera ezera

LĪVĀNOS

19. 08 pl. 10 Informācijas diena

DAUGAVPILĪ

20. 08 pl. 16 Pārrunas par nedzirdīgo dzīvi

27. 08 pl. 16 Laikrakstu apskats

RĒZEKNĒ

29. 08 pl. 12 Ģimenes diena

LĪDZJŪTĪBAS

Nāks rudens bez tevis,

Nāks jaunās vasaras, ziemas un pavasari...

† Mūžībā aizgājis mūsu biedrs **ĀDOLFS BROŠS** (1924. 28. 01 – 2013. 22. 07). Izsakām dziļu līdzjūtību tuviniekiem un draugiem.

Rīgas biedrība

† Mūžībā aizgājusī mūsu biedre **INGA ALEŠKEVIČA** (1973. 12. 05 – 2013. 01. 06). Izsakām visdziļāko līdzjūtību ģimenei, tuviniekiem un draugiem.

Daugavpils biedrība

AICINA ALSVIĶU ARODSKOLĀ

Alsviķu arodskolā turpinās uzņemšana jaunajam 2013./2014. mācību gadam. Griezties skolā Alsviķos, Alūksnes novadā, darba dienās no pl. 9 līdz 15.

Audzēkņus uzņem šādās profesijās:

- **galdnieks** – jāmacās 3 gadi
- **šuvējs** – 3 gadi
- **teksta redaktora operators** – 3 gadi

Šajās programmās uzņem personas ar invaliditāti darbspējas vecumā. Personām ar invaliditātes grupu ir četrrēiz dienā valsts apmaksāta ēdināšana. Sekmīgie audzēkņi saņem stipendiju.

- **būvstrādnieks** – 3 gadi

Šajā programmā uzņem audzēkņus ar 7 klašu izglītību no 15 gadu vecuma ar un bez invaliditātes grupas (beidzot programmu, audzēkņi iegūst gan pamatizglītību, gan arodu)

ESF projekta ietvaros skolā uzņem audzēkņus šādās programmās:

- **galdnieks** – jāmacās 1 gads
- **šuvējs** – 1 gads

Uzņem jauniešus vecuma no 17 līdz 25 gadiem, ar vidējo, profesionālo vai pamatizglītību, ar un bez invaliditātes grupu., ESF stipendija 50 – 80 LVL mēnesī.

Skolā ir dienesta viesnīca, laba autobusu satiksme ar Rīgu, Latgales reģionu. Iespēja iegūt arī vidējo izglītību, paralēli mācoties Alūksnes vakara maiņu vidusskolā.

Surdotulka pakalpojums pieejams, noslēdzot līgumu ar LNS.

Visi interesenti laipni gaidīti! Iepriekš piezvanot – 64307132, 64307135, 29140665, varat ierasties skolā arī citā laikā.

Plašāk par skolu skat. mājaslapā – www.alsviki.lv

Ieguldījums tavā nākotnē

Laikraksts “Kopsolī” tiek izdots LNS projekta “Klusuma pasaule” aktivitātes 2.12 ietvaros ar Eiropas Sociālā fonda (85%) un Latvijas valsts (15%) līdzfinansējumu.

Atbildīgā par materiālu saturu: laikraksta “Kopsolī” galvenā redaktore Ilze Kopmane

Eiropas Savienība